

RAPORTTI IRLANNIN PUHEENJOHTAJUUSKAUDEN KOKOUS

www.eu2004.ie

Köyhyyttä kokevien ihmisten osallisuus yhteiskunnassa

Tie osallisuuteen on kaksisuuntainen

EU:n kolmas
köyhyyttä kokevien ihmisten kokous

Palais d'Egmont, Bryssel
28.-29.5.2004

Järjestetty Euroopan Unionin komission ja
Belgian sosiaalishallinnon köyhyydenvastaisen osaston tuella.
Lisäksi tukea on saatu Euroopan köyhyydenvastaiselta verkostolta (EAPN).

EAPN
Rue du Congres 37-41
B 1000 Bryssel.

Painettuna tämä raportti on saatavissa englannin- ja ranskankielisenä. Sähköisessä muodossa se on tuotettu myös bulgariaksi, tanskaksi, suomeksi, saksaksi, kreikaksi, unkariksi, italiaksi, puolaksi, portugaliksi, espanjaksi, ruotsiksi sekä flaamin kielellä.

Raportin eri versioita voi ladata tietokoneelle EAPN:n verkkosivuilta osoitteesta www.eapn.org

Kiitokset

Projektin koordinaattori: Micheline Gerondal
Raportin ja tutkimuskatsauksen kirjoittaja: Margo Gorman
Valokuvaaja: Mathias Horemans

Suomenkielinen käännös: Satu Linna

Alkusanat (puheenjohtajamaa Irlanti)

Yksi suurimmista haasteista, joita EU:n jäsenvaltiot ottivat itselleen Euroopan Neuvoston Lissabonin kokouksessa vuonna 2000 oli: ”toimia päättäväisesti köyhyyden poistamiseksi vuoteen 2010 mennessä”. Pitkän aikavälin tavoitteena ei siis ole vain vähentää köyhyyttä vaan poistaa se kokonaan. Ratkaiseva työ tämän tavoitteen saavuttamiseksi tulee tehdä vuoteen 2010 mennessä. Tämä ei voi tarkoittaa vain sitä, että valtioiden köyhille ja sosiaalisesti syrjäytyneille tarjoamia tukipalveluja parannetaan. On puututtava voimakkain toimenpitein niihin tekijöihin, jotka vieläkin aiheuttavat köyhyyttä ja syrjäytymistä Euroopassa. Näiden tekijöiden poistaminen vaatii määrätietoista työtä.

Avoimen koordinaation menetelmää käyttäen EU:n jäsenvaltiot pyrkivät vastaamaan näihin haasteisiin kansallisten köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisten toimintasuunnitelmien avulla. Tässä prosessissa tiedostetaan, että köyhyyden poistaminen ei vaadi vastuuta ja sitoutumista pelkästään hallituksilta. Koko yhteiskunnan kaikkien toimijoiden on oltava mukana antamassa työhön omia näkökulmiaan.

Köyhyyttä arjessaan kokevat ihmiset itse ovat tässä mielessä selkeästi avaintoimijoita. Juuri heidän joutuvat kärsimään köyhyyden aiheuttamista ongelmista. Sitä kautta heille kertyy tärkeää kokemusperäistä tietoa köyhyyden syistä ja parhaista tavoista poistaa niitä sekä siitä, mihin asioihin pitäisi ensisijaisesti panostaa. Näin ollen EU:n puheenjohtajamaa Irlanti on tyytyväinen voidessaan edistää tämän avainryhmän asiantuntemuksen hyödyntämistä EU-tasolla toimimalla köyhyyttä kokevien ihmisten kolmannen kokouksen (28.-29. toukokuuta) järjestäjänä. Tukeaan kokoukselle ovat antaneet EU:n komissio, Belgian hallitus sekä Euroopan köyhyydenvastainen verkosto EAPN.

Haluan kiittää kaikkia kokouksen järjestelyihin osallistuneita merkittävästä avusta. Erityiset kiitokset kuuluvat kokouksen osanottajille, joiden ansiosta tapahtuma onnistui niin hyvin. Koska kyseessä oli ensimmäinen tämäntyyppinen kokous EU:n laajentumisen jälkeen, haluan kiittää erikseen myös uusista jäsenmaista tulleita kokousedustajia. He toivat keskusteluihin uuden ulottuvuuden ja tulevat varmasti jatkossa toimimaan voimakkaasti sen hyväksi, että köyhyyden poistaminen pysyy yhtenä EU:n tärkeimmistä tavoitteista.

Kokouksen teemana oli ”tie osallisuuteen on kaksisuuntainen”. Tarkoituksena oli painottaa, että hallitusten on sekä kansallisella että EU:n tasolla tärkeää toimia yhdessä niiden ihmisten kanssa, jotka arjessaan kohtaavat köyhyyttä. Erilaisia käytäntöjä kehitettäessä on pyrittävä ottamaan näiden ihmisten itse esittämät huolenaiheet ja ehdotukset täysivaltaisesti huomioon. Tässä raportissa on mukana julkilausumateksti, jonka EU:n puheenjohtajamaa Irlanti välitti ministerineuvoston kokoukselle (1.-2-6.). Se heijastelee edellä mainitusta teemasta käytyjen keskustelujen tuloksia.

Kaiken kaikkiaan raportti tarjoaa selkeän kuvan kokouksen kulusta. Toivomme, että mahdollisimman monilla köyhillä ihmisillä, heidän kanssaan työskentelevillä eri alojen toimihenkilöillä sekä hallitusten ja kaikkien muiden toimijoiden edustajilla eri puolilla EU:ta olisi mahdollisuus lukea se.

Olen iloinen Luxemburgin perhe- nuoriso- ja sosiaaliasiain ministerin Marie-Jose Jacobsin lupauksesta, että Luxemburg järjestää omalla puheenjohtajakaudellaan ensivuonna vastaavanlaisen kokouksen. Näin ollen kokous on jatkossakin tärkeä vuosittain toistuva tapahtuma taistelussa köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan.

Mary Coughlan, perhe- ja sosiaaliministeri

Huomautus: Tämän kokouksen jälkeen Ministeri Coughlan on siirtynyt Irlannin hallituksessa toisen salkun haltijaksi. Tällä hetkellä maan sosiaali- ja perheasiain ministerinä toimii Seamus Brennan.

SISÄLLYS

Osa 1: Johdanto

Taustaa

Puheenjohtajan mietteitä

Kokouksen viesti ministerineuvoston kesäkuun 2004 kokoukseen

Osa 2: Konferenssiraportti

Avajaisistunto

Kokemusten vaihtoa: raportteja työpajoista

Keskustelua paneelin jäsenten ja kokouksen muiden osanottajien välillä

Loppukommentit

Päätelmiä: teoriasta käytäntöön

Osa 3: Tutkimuskatsaus

Kysely

Esimerkkejä

Liite 1: Ohjelma

Liite 2: Osanottajaluettelo

Osa 1: Johdanto

Taustaa

Lissabonin kokouksessa vuonna 2000 EU:n ministerineuvosto päätti luoda strategian voimakkaista toimenpiteistä, joilla köyhyys pyrittäisiin poistamaan unionin maista vuoteen 2010 mennessä. Euroopan neuvosto kokoontui Nizzassa saman vuoden joulukuussa ja sitoutui strategian mukaisiin yhteisiin tavoitteisiin. Yksi sovitusta päämääristä on saada kaikki toimijat – myös köyhyydessä elävät ihmiset – mukaan strategian toteuttamiseen. Tässä tarkoituksessa järjestettiin Belgian puheenjohtajuuskaudella (2001) EU:n laajuinen köyhyyttä ja syrjäytymistä arjessaan kokevien ihmisten kokous. Samanlainen tapahtuma järjestettiin vuonna 2003 Kreikan toimiessa Euroopan Unionin puheenjohtajamaana. Näissä kokouksissa korostettiin, että köyhien ihmisten on tärkeää osallistua työhön asemansa parantamiseksi. Tuli todistetuksi, että heidän mukana olonsa avulla voidaan kehittää päätösten tekoa ja edistää niiden toteuttamista. Työn toteutumisen seuraamiseksi pidettiin Irlannin puheenjohtajakaudella EU:n kolmas köyhyyttä kokevien ihmisten kokous vuonna 2004. Tukea järjestelyille saatiin EU:n komissiolta sekä Belgian hallitukselta. Euroopan köyhyydenvastainen verkosto (EAPN) on tarjonnut kokousten toteuttamiseen teknistä ja logistista tukea.

Köyhyyttä kokevien ihmisten kolmas kokous pidettiin juuri EU:N laajenemisen jälkeen. Puheenjohtajamaa Irlannilla oli ilo toivottaa uusien jäsenmaiden edustajat ensikertaa tervetulleiksi mukaan. Tapahtuman aikana oli hyvä tilaisuus luoda uusia kontakteja sekä saada uudenlaisia ajatuksia ja näkökulmia taisteluun köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan. Kreikan puheenjohtajakaudella pidetystä toisesta köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokouksesta tehtiin raportti työllisyys- ja sosiaaliasiain neuvostolle, joka kokoontui kesäkuussa 2003. Raportti sisältää seur. ehdotuksen:

”Jäsenvaltioiden tulisi tehostaa ponnistelujaan lisätäkseen köyhien ihmisten osallisuutta yhteiskunnan toimintaan sen kaikilla tasoilla ja kehittääkseen tähän tarvittavia rakenteellisia verkostoja.”

Kolmannen kokouksen tavoitteena oli: ”kehittää uusia tapoja, joilla köyhyyttä ja syrjäytymistä elämässään kokevien ihmisten osallistumismahdollisuuksia voi parantaa yhteiskunnan kaikilla tasoilla sekä vahvistaa tai kehittää sellaisia rakenteellisia verkostoja, jotka helpottavat osallistumista.” Tavoitteen tukemiseksi puheenjohtajamaa Irlanti päätti yhteistyössä syrjinnänvastaista ohjelmaa johtavan komitean sekä EAPN:n kanssa teettää tutkimuksen siitä, Minkä verran tukea tällaiset rakenteelliset verkostot saavat. Tutkimuksella haettiin tietoa mekanismeista, joilla köyhiä ihmisiä saadaan mukaan toimintaan. Tutkittiin myös, onko heidän mukana olostaan ollut apua laadittaessa kansallisia sosiaalisen inklusion toimintasuunnitelmia, joilla on tärkeä merkitys koko EU:n inklusiostратегioille. EU:n komission syrjinnänvastaisen komitean ja Euroopan köyhyydenvastaisen verkoston jäsenet kokosivat vastauksia yhteen kansallisella tasolla. Tutkimuksen tulokset esitellään tämän raportin 3. osassa.

Ennen kolmatta kokousta eri maiden edustajaryhmillä oli mahdollisuus kokoontua erikseen keskustelemaan asioista, joita halusivat tuoda varsinaiseen kokoukseen. Näin voitiin ottaa käsiteltäviksi paikallisella ja kansallisella tasolla esiin nousseita kysymyksiä ja ongelmia. Nämä kysymykset kumpusivat suoraan köyhyyttä ja sosiaaliseen inklusioon liittyviä vaikeuksia kokeneiden ihmisten omista kokemuksista ja pohdinnoista. Kokouksessa ne herättivät vilkasta keskustelua.

Suurin osa kokoukseen osallistuneista oli ihmisiä, jotka kohtaavat köyhyyttä ja syrjäytymistä omassa arjessaan ja ovat alkaneet työskennellä yhdessä muiden kanssa parantaakseen omaa tilannettaan sekä perheidensä ja yhteisöjensä asemaa. Lisäksi oli mukana köyhyyttä vastaan taistelevien kansalaisjärjestöjen edustajia sekä johtavissa asemissa olevia sosiaalityöntekijöitä. Myös EU:n eri instituutioilla sekä sosiaalisen suojelun komitean ja syrjinnänvastaisen ohjelman komitean jäsenillä oli kokouksessa vahva edustus.

EU:n köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokous ei vähennä niiden järjestöjen ja verkostojen työn merkitystä, jotka valvovat köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten oikeuksia. Pikemminkin se on osoitus siitä, että EU:n puheenjohtajatasolla pidetään tärkeänä kuulla köyhien ja syrjäytyneiden kansalaisten ääntä: siitä, että näiden ihmisten tulee voida olla mukana rakenteellisissa verkostoissa, joiden avulla helpotetaan heidän osallistumistaan yhteiskunnan toimintaan.

Puheenjohtajan mietteitä

Kolme EU:n köyhyyttä kokevien ihmisten kokousta ovat tuoneet yhteiskunnan pohjalla eläviä EU-kansalaisia näkyvästi julkisuuden valokeilaan, marginaalista keskiöön. Kerrostaloasunnoista, tilapäismajoituksista ja asuntoloista, syrjäisiltä kujilta, unohdetuista kylistä ja yksinäisistä paikoista nämä ihmiset ovat tulleet Palais d'Egmontiin, jossa Euroopan valtiomiehet kokoontuvat. On mahdollista, että he edustavat suorastaan vallankumouksellista kehitystä. Toukokuussa 2004 pidetty kolmas kokous osoitti, että kahden aiemman kokouksen jälkeen on edistytty. Samalla kuitenkin nähtiin, miten paljon vielä voitaisiin saavuttaa.

Mitkä sitten olivat ennakkokäsitykseni? Olin miettinyt köyhyyden pitkää historiaa poliittisena kysymyksenä eri puolilla Eurooppaa: köyhäinhuololakeja, 1800-luvun lopun tutkimuksia ja raportteja köyhien asemasta, hyvinvointivaltion syntyä ja kehitystä 1900-luvun puolivälissä, myöhempiä havaintoja hyvinvointivaltioiden virheistä ja köyhyyden ”uudelleen löytämistä” 1960-luvulla, Euroopan integraation varhaisvuosina. Euroopan integraatio alkoi Rooman sopimuksesta, jossa köyhyydestä tai syrjäytymisestä ei puhuttu mitään. Ilmeisesti 1970-luvun talouslama ja ”hyvinvointivaltion kriisi” kuitenkin tekivät tuleville EU-maille selväksi, että näihin ongelmiin on puututtava ja tehtävä jotakin niiden ratkaisemiseksi.

1970-luvulle tultaessa köyhyys oli noussut kansalliseksi puheenaiheeksi vain muutamissa maissa. Sen jälkeen asia on kuitenkin tullut esille useimmissa maissa. Vuosien varrella köyhyyden, tai syrjäytymisen, painoarvo eurooppalaisessa keskustelussa on jatkuvasti kasvanut. Tämä johtuu EU:n avainhenkilöiden aloitteellisesta ja päättäväisestä toiminnasta. EU:n jäsenmaiden ja ehkä joidenkin muidenkin valtioiden osalta EU:n instituutioilla on ollut tärkeä merkitys köyhyyden tuomisessa keskustelun ja erilaisten toimenpiteiden kohteeksi. Näin on saatu aikaan jatkuvaa vaikkakin hidasta edistystä.

Kehitys alkoi EU:n kolmesta ”köyhyysohjelmasta”. Ajan hengen mukaisesti ensimmäisessä ja toisessa köyhyysohjelmassa (1970- ja 1980-luvuilla) näytti olevan taipumus sysätä vastuu parannuksista suurelta osin paikallisen toiminnan sekä köyhien ihmisten omien ratkaisujen varaan. Ongelmana pidettiin koordinaation puutetta valtakunnallisten ja paikallisten työmuotojen välillä. Ratkaisuksi esitettiin paikallisten toimijoiden, myös köyhien ihmisten, saamista liikkeelle. Kustannukset hoituvivat pienillä avustuksilla. Käsitukset muuttuivat myöhemmin 1980-luvun mittaan, kun huomattiin, että ”uusköyhyys” uhkasi tiettyjä riskiryhmiä hyvinvoivan yhteiskunnan sisällä, ja että yhteismarkkinoiden toteuttamisella ja teollisuuden uudelleen organisoitumisella on sosiaalisia haittavaikutuksia. Vuosi 1989 oli vedenjakaja Keski- ja Itä-Euroopan kehityksessä. ”Kansanvalta” saavutti historiallisen voiton valtion ylläpitämisestä kontrollista. Tuo vuosi oli vedenjakaja myös EU:n sosiaalipolitiikassa. Uusi termi oli syrjäytyminen. Huomio kääntyi eri maiden valtakunnalliseen politiikkaan ja sen kyvyttömyyteen estää syrjäytymistä. Euroopan yhteisön kolmannessa köyhyysohjelmassa (Poverty III) säilyi ajatus köyhien omasta osallistumisesta toimintaan.

Painopiste kuitenkin siirtyi valtion virastojen alueelliseen ja paikalliseen työhön: siihen, miten ne voisivat – ja niiden pitäisi – yhdessä erilaisten sosiaalialan yhteistyökumppaneiden kanssa toimia tehokkaasti ja koordinoitusti syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Painopiste oli siis nyt valtioissa. Kolmannen köyhyysohjelman jälkeen seurasi tauko: alettiin epäillä EU:n kykyä puuttua köyhyyteen. Tämä ongelma ratkesi, kun Amsterdamin sopimus vuonna 1997 antoi Euroopan neuvostolle muodolliset valtuudet rohkaista jäsenmaita yhteistyöhön taistelussa syrjäytymistä vastaan. Näin aukesi tie, joka vuonna 2000 johti Lissabonissa kokoontuneen ministerineuvoston päätökseen asettaa tavoitteiksi suurempi sosiaalinen koheesio ja tehokas toiminta köyhyyden poistamiseksi. Myöhemmin samana vuonna Euroopan neuvoston Nizzan kokous päätti ”uudesta poliittisesta inklusioaloitteesta” (NAPs/inclusion). Tavoitteena oli innostaa kaikkia unionin

jäsenmaita aktiiviseen, kattavaan ja hyvin suunniteltuun toimintaan syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tämä EU:n laajuinen prosessi käynnistyi seuraavana vuonna, 2001. Samana vuonna pidettiin EU:n ensimmäinen köyhyyttä kokevien ihmisten kokous.

Kolmenkymmenen vuoden kuluessa Euroopan köyhät ihmiset ovat edenneet paikallisten köyhyysprojektien kohteiden – ja osanottajien – asemasta subjekteiksi ja tasa-arvoisiksi toimijoiksi EU-tason konferensseihin, joissa käsitellään köyhyyteen liittyvää poliittista päätöksentekoa sekä kansallisella että unionin tasolla.

Minulle oli kunnia saada toimia EU:n kolmannen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen puheenjohtajana. Ennen kokousta, sen aikana ja jälkeinpäin oli kunnia työskennellä puheenjohtajamaa Irlannin edustajien ja Euroopan köyhyydenvastaisen verkoston johtaman järjestelykomitean jäsenten kanssa. He tekivät kovasti työtä toteuttaakseen kaiken osanottajien kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Oli kunnia tavata irlantilaisia, belgialaisia ja luxemburgilaisia ministereitä sekä komission virkamiehiä. He osoittivat olevansa henkilökohtaisesti sitoutuneita vuoropuheluun ja eri ryhmien asiantuntemuksen hyödyntämiseen EU-tasolla tehtävässä köyhyydenvastaisessa työssä. Oli myös suuri ilo tavata kokouksen muita osanottajia. He jakoivat keskenään sekä kokouksen järjestäjien ja erityisasiantuntijoiden kanssa huoliaan ja kokemuksiaan: sitä mitä he ovat joutuneet kärsimään ja mitä ovat oppineet. Saimme tietää, mitä he voivat meille opettaa, ja mitä me muut voimme heiltä oppia. He myös kertoivat, mitä voitaisiin ja pitäisi tehdä köyhyyden poistamiseksi.

Mielestäni kokouksessa nousi selkeästi esille kolme pääteemaa. Niihin kaikkiin liittyy sekä saavutettua edistystä että vielä täyttymättömiä lupauksia. Teemat vastaavat kolmea toiminnan tasoa.

1. Köyhien ihmisten omien kokemusten ja mielipiteiden arvon tunnustaminen

Henkilökohtainen kokemus köyhyydestä: vaikka päättäjillä olisi miten paljon tietoa ja hyvää tahtoa tahansa, he eivät pysty kehittämään politiikkaa, ohjelmia ja käytäntöjä, joilla köyhyyttä ja syrjäytymistä voidaan estää, jos eivät tiedä, millaista on olla köyhä. Sellaista tietoa he voivat saada vain köyhiltä ihmisiltä itseltään. EU:n köyhyyttä kokevien ihmisten kokoukset osoittavat, että tällainen tiedonvaihto on mahdollista. Tässä kokouksessa kuultiin värikkäitä kuvauksia monista köyhyyden seurauksista ja siitä, miten nykyihmiset kokevat nämä ongelmat. Aina tulee esille uusia asioita. Tällä kertaa mainittiin muun muassa sellaisiin yleisten palveluiden tarjoajiin kuin sähkö- ja vesilaitoksiin liittyvät vaikeudet: markkinat ovat vapautuneet, eivätkä toimihenkilöt aina ymmärrä asiakkaiden tilannetta. Lasten asemaa haittaava uusi köyhyyden muoto on se, ettei pääse hyödyntämään informaatioteknologiaa. Kuulimme myös nuorten ihmisten kidnappauksista ja hyväksikäytöstä eri puolilla maailmaa. Euroopassakin toimivat uudet rikolliset ihmismarkkinat. Mutta oli myös paljon myönteisiä kertomuksia aloitteista, joita köyhät ihmiset ja heidän yhteistyökumppaninsa ovat tehneet, ja joissa kunnioitetaan heidän omia oikeuksiaan ja valintojaan.

2. Viralliset järjestelyt, jotka antavat köyhille mahdollisuuden osallistua kansalliseen päätöksentekoon

Köyhien ihmisten asiantuntemuksen hyödyntäminen kansallisella tasolla: Tähän raporttiin on liitetty erinomainen tutkimus, joka osoittaa, että on olemassa monenlaisia mekanismeja, joilla voidaan tukea ”köyhien” osallistumista kansalliseen päätöksentekoon. Kokouksessa olleet ministerit kertoivat omissa maissaan tehdyistä lakialoitteista, joiden tavoitteena on antaa valtiolle mahdollisuus kuulla ääniä ”yhteiskunnan pohjalta”. Sieltä päättäjille tulevia viestejä voidaan hyödyntää kansallisessa suunnittelutyössä. Niitä voidaan myös käyttää keskustelun ja toiminnan perustana Euroopan neuvoston kokouksissa. Terminologia ja asiantuntemuksen hyödyntämisen muodot vaihtelevat maasta toiseen. Irlannissa ja Belgiassa on kumppanuussopimuksia, joiden puitteissa köyhien omat ja heidän hyväkseen toimivat järjestöt tekevät yhteistyötä muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa. Luxemburgissa järjestöt ovat saaneet oikeuden liittyä korkeimman neuvoston, Conseil Superieurin, jäseniksi. Ranskassa on vuodesta 1998 lähtien ollut ”Conseil National de Lutte contre les Exclusions” –niminen syrjäytymistä vastustava toimielin. Tänä vuonna Ranskan kansalliseen toimintasuunnitelmaan liitettiin suurelle yleisölle suunnattu syrjäytymisen vastainen kampanja. Tanskassa toimii ns. haavoittuvien ryhmien neuvosto. Tämäntapaisia ratkaisuja on monissa muissakin maissa.

Kaikki nämä yritykset hyödyntää kansalaisten omaa asiantuntemusta ovat kuitenkin kokouksen osanottajien kannalta myös ongelmallisia. Joskus järjestelyt, joissa kuluttajia käytetään asiantuntijoina, palvelevat kyllä parempiosaisia mutta eivät köyhiä. Jopa sosiaaliturvaan liittyvät kuluttajakyselyt saattavat edistää vahvojen intressiryhmien – eivät vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten – aseman parantamista. Missä määrin yksittäiset köyhät ihmiset voivat saada äänensä kuuluville verrattuna köyhyyden parissa toimivien järjestöjen mahdollisuuksiin? Entä minkä verran siedetään yksittäisiä kampanjoijia ja ”metelin nostajia” silloinkaan, kun he ovat oikeutetulla asialla?

Joka tapauksessa kansalliset viestintä- ja asiantuntijuusjärjestelyt sekä yhteydet kunkin maan hallitukseen mahdollistavat köyhille ihmisille yhteyden EU:n päätöksentekojärjestelmiin. Merkittävimpiä rooleja Euroopan Unionin näyttämöllä esittävät nimenomaan hallitukset.

3. EU:n tasolla tarvittavat lisätoimenpiteet

EU:n toimintaa: kuten olen edellä todennut, EU:n instituutiot, ainakin sosiaalialaan liittyvät, ovat toimineet uskottavasti ja edistyksellisesti köyhyydenvastaisessa työssä. Näin ne ovat vaikuttaneet eri maiden kansalliseen kehitykseen. Nykyiset sopimukset antavat Euroopan Unionille mahdollisuuden tehdä syrjinnänvastaisia aloitteita. Tämä oikeus säilyy myös Unionin perustuslakiluonnoksessa. Avoimen koordinaation menetelmän soveltaminen kansallisiin inkluusiota parantaviin toimintasuunnitelmiin alkaa jo hyödyttää köyhiä ihmisiä kaikkialla Euroopassa. Mutta – ja tämä onkin suuri ”mutta” – EU:n toiminta painottuu talouselämään. Ainakin tällä hetkellä sosiaaliset kysymykset nähdään toissijaisina. Näin ollen köyhät eivät ole ainoa muita huonommassa asemassa oleva ryhmä: myös sosiaaliministerit ovat hallitusten muita jäseniä heikommassa asemassa sekä kansallisella että EU:n tasolla.

Huolimatta politiikan ja sosiaalisten liikkeiden välisistä jännitteistä poliitikkojen ja kampanjoijien on tultava toimeen keskenään. Siksi on köyhien ihmisten etujen mukaista vahvistaa köyhyyden parissa työskentelevien ministereiden yhteistyötä muunlaisia tehtäviä hoitavien ministerikollegoidensa kanssa. Tästä syystä sosiaaliset uudistukset ovat niin monimutkaisia. Poliitikassa uudistajat jäävät eri leirien väliin. Kokoukseemme osallistuneet ministerit lupasivat viedä siellä kuultuja viestejä eteenpäin Euroopan neuvostoon ja vaatia lisää köyhien asemaa parantavia toimia sekä neuvostolta että omien maiden hallituksilta.

Toivokaamme, että mitä enemmän ”osallistumisen kaksisuuntaisella tiellä” on liikennettä – keskustelua köyhyydestä ja kansalaisten asiantuntemuksen hyödyntämistä – sitä enemmän ne, jotka nyt näyttävät kulkevan eri suuntiin, tajuavat yhteisiä etujaan. Jos näin tapahtuu, on tulevaisuudessa luvassa vielä monia EU:N köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksia.

Seamus Cinneide

Jean Monnet, EU:n sosiaalipolitiikan professori, Maynoothinn yliopisto, Irlanti

Puheenjohtajamaa Irlannin viesti EU:n ministerineuvoston kokoukseen kesäkuussa 2004-10-12

EU:n komission tuella ja yhteistyössä Belgian hallituksen ja Euroopan köyhyydenvastaisen verkoston kanssa puheenjohtajamaa Irlanti järjesti unionin kolmannen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen. Tapahtuma toteutettiin 28.-29. toukokuuta 2004 Brysselissä. Kokouksesta nousivat välitettäväksi seuraavat tärkeät viestit:

Lissabonin kokous asetti tavoitteiksi tehokkaat toimenpiteet köyhyyden poistamiseksi sekä suuremman sosiaalisen koheesion. Unionin jäsenvaltioiden pyrkiessä kohti näitä päämääriä on köyhille ihmisille luotu mahdollisuuksia osallistua tehokkaasti yhteiskunnalliseen toimintaan. Eri puolilla EU:ta on monia esimerkkejä hyvistä tähän suuntaan johtavista käytännöistä. Nyt on tärkeintä edistää, laajentaa ja syventää tätä kehitystä.

1. Kansallisten sosiaalisen inklusion toimintasuunnitelmien (NAPs/inclusion) toteuttaminen ja edelleen kehittäminen on tämän prosessin oleellinen osa. Nämä suunnitelmat ovat tehokkaasti pitäneet köyhyyden poistamista poliittisen agendan huipulla sekä valtioiden sisällä että EU-tasolla. Ne ovat myös aidosti tukeneet kaikkien asianosaisten osallistumista prosessiin. Köyhät ihmiset itse ovat tässä asiassa avaintoimijoita, ja heidät tulisi ottaa mukaan työprosessiin.
2. Jotta osallistuminen olisi tehokasta, sen tulee olla hyvin organisoitua, ja sille tulee antaa riittävästi resursseja. Tämä on tärkeä sosiaalinen investointi, koska se edistää kansallisten inklusiosuunnitelmien toteutumista ja laajemminkin sosiaalisen koheesion lisääntymistä.
3. Osallistumisen tie on kaksisuuntainen. Hallituksen on oltava valmis kuuntelemaan kansalaisiaan. Tämä vaatii avoimuutta ja tehokasta toimintaa, jotta havaitut haasteet kohdataan suotuisaan kehitykseen johtavalla tavalla. Kansalaisille pitäisi antaa mahdollisuus olla mukana valvomassa ja arvioimassa suunnitelmien toteutumista. Tähän tarvitaan indikaattoreita, joilla voidaan mitata edistystä kansallisella tasolla ja vertailla tuloksia eri EU-maiden kesken. Tiedon, kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihto unionin 25 jäsenmaan kesken on keskeinen osa avoimen koordinaation menetelmää. Tämä ei koske vain hallituksia vaan kaikkia toimijoita, erityisesti köyhiä ihmisiä. Heidän tulee tietää, mitä kaikkea köyhyyttä poistavalla työllä voidaan saavuttaa. Tämä selviää, kun saa tietoa siitä, mitä muissa jäsenmaissa saadaan aikaan taloudellisten ja muidenkin olosuhteiden parantamiseksi. Ehdotetuissa linjauksissa tulisi pitää huolta siitä, että hyvien käytäntöjen vaihto ei vähene vaan tehostuu.
4. Köyhyyden syyt ovat mutkikkaita ja moninaisia. On kuunneltava kaikkien erilaisten köyhyydestä kärsivien ryhmien ääniä ja huolenaiheita. Kokouksessa nimettiin erityistä tukea tarvitseviksi ryhmiksi maahanmuuttajat ja kansalliset vähemmistöt, muualta muuttaneet – varsinkin lapset – huonoissa asunto-oloissa elävät ihmiset, asunnottomat, vammaiset ja yksinhuoltajat.
5. Köyhyyden moni-ilmeisen luonteen vuoksi tarvitaan muidenkin kuin sosiaaliministeriöiden toimenpiteitä. Terveystieteiden, opetuksesta, asumisesta, oikeuslaitoksesta ja valtion rahoituksesta vastaavien ministeriöiden tuki on tarpeen, samoin kunkin maan sisäministeriön.
6. Monien ihmisten köyhyys johtuu pääasiassa syrjinnästä. Köyhillä ihmisillä on runsaasti havaintoja syrjinnän syistä ja ideoita tilanteen korjaamiseksi. Heidän osallistumistaan syrjinnänvastaisiin toimiin tulisi tukea ja rohkaista.

Puheenjohtajamaa Irlannin edustajien mukaan kokouksessa tuotiin esille seuraavanlaisia ajatuksia:

- Jäsenvaltioiden tulisi luoda ja kehittää köyhyyttä arjessaan kokeville ihmisille mahdollisuuksia osallistua yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehokkaaseen työhön köyhyyden poistamiseksi ja sosiaalisen koheesion lisäämiseksi.
- EU:n jäsenvaltioiden ja komission tulisi varmistaa, että köyhät ihmiset voivat mielekkäällä tavalla osallistua kansallisten inklusiosuunnitelmien toteutuksen valvontaan ja arviointiin sekä tulevien suunnitelmien valmisteluun. Avoimen koordinaation prosessin linjauksia suunniteltaessa tämä osallistumistarve on aina otettava täysipainoisesti huomioon, erityisesti kansallisten inklusiosuunnitelmien yhteydessä.

- EU:n komission tulisi varmistaa, että köyhien ihmisten edut otetaan aina huomioon, kun käsitellään unionin rakennerahastojen tulevaa käyttöä tai tarkastellaan sosiaalipoliittista agendaa.

Puheenjohtajamaa Irlanti antaa arvoa sille, että Luxemburg on kokouksen aikana luvannut järjestää seuraavan samantyyppisen kokoontumisen Brysselissä omana puheenjohtajakautenaan vuonna 2005. kannatamme myös Kreikan puheenjohtajakaudella vuonna 2003 ministerineuvostolle tehtyä ehdotusta. Sen mukaan EU:n komissio ja kukin puheenjohtajamaa vuorollaan sitoutuisi tällaisen kokouksen järjestämiseen osana vuosittaista työohjelmaa (samalla tavoin kuin jokavuotiset pyöreän pöydän keskustelut).

Osa 2: Konferenssiraportti

Avajaisistunto

Puheenjohtaja: Professori Seamus Cinneide, Maynoothin Yliopisto, Irlanti

Pääpuhujat:

Puheenjohtajamaa Irlannin edustaja Gerry Mangan

Belgian sosiaali- ja kaupunkisuunnitteluministeri Maria Arena

Luxemburgin perhe-, sosiaali- ja nuorisoasiain ministeri Marie-Jose Jacobs

EU:n komission työllisyys- ja sosiaalialan toiminnan johtaja Odile Quintin

Isabelle Leborgne, edellisen kokouksen osanottaja ja "Association Action Partenariat International Economique et Social" –järjestön edustaja

Puheenjohtaja Professori **Seamus Cinneide** avasi kolmannen kokouksen puheenjohtajamaa Irlannin puolesta. Hän muistutti osanottajia siitä, että köyhydenvastaisella työllä on Euroopassa pitkä historia.

"Kun ajattelee, miten voimakkaasti taloudelliset kysymykset hallitsevat globaaleja markkinoita, alkaa helposti suhtautua kyynisesti ajatukseen sosiaalisesta Euroopasta. Viimeisten 30 vuoden aikana Euroopassa on kuitenkin kiinnitetty huomiota myös köyhyyteen ja varmistettu, että joka puolella mannerta tehdään ainakin jotakin köyhyyden vähentämiseksi."

Puheenjohtaja toivotti kokouksen pääpuhujat ja muut osanottajat tervetulleiksi ja rohkaisi kaikkia käyttämään kokouspäivät avoimeen keskusteluun ja hedelmälliseen ajatusten vaihtoon. Puheenjohtajamaa Irlannin edustaja **Gerry Mangan** toivotti osanottajat tervetulleiksi maansa silloisen perhe- ja sosiaaliministerin **Mary Coughlanin** puolesta. Ministeri oli pyytänyt häntä välittämään kokoukselle parhaat onnentoivotukset ja kertomaan, että oli itsekkin aikeissa osallistua kokoukseen sen myöhemmässä vaiheessa, varsinkin loppukeskustelujen aikaan. Ministeri myös vakuutti omaa sitoutumistaan Euroopan neuvoston tavoitteiden mukaiseen tehokkaaseen toimintaan köyhyyden poistamiseksi EU:sta vuoteen 2010 mennessä. Toukokuun 1. päivästä 2004 alkaen tätäkin tavoitetta ovat toteuttamassa myös unionin 10 uutta jäsenmaata. Edustaja Mangan toivotti niistä tulleet osanottajat vielä erikseen tervetulleiksi kokoukseen. Maansa silloisen perhe- ja sosiaaliministerin Mary Coughlanin puolesta hän sanoi vielä:

"Sosiaalisen inklusion kansalliset toimintasuunnitelmat, joita parhaillaan toteutamme, osoittavat, miten monimutkaista köyhyyden poistaminen on. Köyhyys ei johdu mistään yksittäisestä syystä, eikä sitä siis voi poistaa millään yksittäisellä ratkaisulla. Koko yhteiskunnan, ei vain hallitusten, täytyy sitoutua ottamaan vastuuta tavoitteen saavuttamisesta. Olen ollut mukana laatimassa Irlannin kansallista inklusiosuunnitelmaa. Tässä työssä huomaa, miten monia ryhmiä suunnitelmien valmisteluun ja toteuttamiseen tarvitaan. Tarvitaan akateemisia tutkijoita ja muita asiantuntijoita analysoimaan ongelmien syitä ja mahdollisia ratkaisuja. Tarvitaan myös yhteistyökumppaneita muusta yhteiskuntaelämästä, kuten eri alojen työntekijöitä ja ammattiyhdistyksiä. Lisäksi pitää olla kansalaisyhteiskunnan tuki. Erityisen tärkeää on saada tukea kansalaisjärjestöiltä, jotka toimivat köyhien ihmisten parissa. Niillä on laajalti erityistietoa. EAPN on hyvä esimerkki tällaisesta järjestöstä. Hallitusten, varsinkin sosiaaliministerien, on johdettava köyhydenvastaista työtä ja saatava siinä tukea ja apua EU:lta ja sen komissiolta. Ennen kaikkea tarvitaan köyhyyttä arjessaan kokevien ihmisten omaa osallistumista. He tietävät, millaista on olla

köyhä. He tietävät, mistä heidän oma köyhyytensä johtuu. He tietävät senkin, millaisilla ratkaisuilla köyhyys voidaan poistaa niin, että hekin pääsevät nauttimaan sellaisesta elämän laadusta, jota me muut pidämme itsestään selvänä. Siksi tämä kokous on köyhyystaloudelliseen prosessiin sitoutumisen kannalta niin tärkeä. Kiitämme erityisesti Belgiaa jatkuvasta tuesta ja sitoutumisesta tähän työhön. Puheenjohtajamaa Irlannille on ilo varmistaa, että prosessi jatkuu. Jos todella aiomme poistaa köyhyys, meidän on kuunneltava köyhien ihmisten omaa ääntä. Ministeri Mary Coughlan on lupautunut raportoimaan kokouksen tuloksista ministerikollegoilleen ja toivoo voivansa välittää heille voimakkaan, selkeän viestin”.

Ministeri **Maria Arena** totesi, että kolmas kokous on tärkeä osallisuuden prosessin kannalta. Tämän prosessin on oltava jatkuvasti käynnissä. Sen tulee myös olla tarpeeksi sensitiivinen ihmisten tarpeille ja ajatuksille.

”Tämä kokous osoittaa, että vastaavanlainen tapahtuma tulisi järjestää joka vuosi. Kuten tilastoista selvästi näkyy, köyhyyttä esiintyy edelleen, ja sitä on monenlaista. Köyhyys voi merkitä puhtaasti rahan puutetta, mutta kyse voi olla myös siitä, että ihmiseltä puuttuu mahdollisuus koulutukseen ja uuden teknologian hyödyntämiseen.”

Sosiaalisen inklusion kansallisten toimintasuunnitelmien puitteissa on jo toteutettu tiettyjä toimenpiteitä, ja näiden työmuotojen asemaa on vahvistettava. Sosiaalinen Eurooppa ei ole abstrakti käsite. Se on jatkuvaa taistelua monilla eri tasoilla, ja tämä taistelu pitäisi tehdä näkyväksi. Jotta työ tulisi näkyväksi, on välttämätöntä osoittaa, miten sosiaalinen Eurooppa toimii. Asioista on puhuttava julkisesti. Tarvitaan keskustelua, jossa säilyy yhteys ruohonjuuritasolle. On varmistettava, että sosiaalisessa EU:ssa kaikkien ihmisten perustarpeiden toteutuminen turvataan vakailta sosiaaliturvajärjestelyillä, jotka takaavat jokaiselle oman paikan yhteiskunnassa.

Kun Lissabonissa asetettuja tavoitteita on vaikea saavuttaa, on aina niitä, joiden mielestä meidän tulisi luopua taistelusta. Minusta meidän pitää kehittää ja vahvistaa toimintaamme. On tehtävä enemmän kuin vain autettava ihmisiä eroon köyhyydestä. On varmistettava, että kukaan ei vajoa köyhyyteen. Kansallisella tasolla myös yhteydet eri ministeriöihin, kuten esim. Belgian tasavertaisten mahdollisuuksien ministeriöön, ovat menestykseen johtavia avaintekijöitä.”

Ministeri Maria Arena kiitteli kokouksen järjestäjiä keskustelun avoimesta ilmapiiristä. Hän kertoi odottavansa innokkaasti puhujien viestejä ministerineuvostolle ja painotti, että jokaisen osanottajan on tärkeää välittää näitä viestejä omaan maahansa.

Ministeri Jacobs aloitti puheensa sanomalla, että hänelle oli kunnia saada osallistua kokoukseen. Hän viittasi EU:n toisen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen raporttiin, jossa todetaan, että osallistuminen tällaiseen prosessiin vaatii päättäjiltä aitoa kuuntelemisen taitoa. Ministeri Jacobs kertoi kaksi omaa ajatustaan kuuntelemisen ja kohtaamisen merkityksestä:

- ”Puhujaa kuunnellaan paljon keskittyneemmin, jos hän katsoo kuulijaa suoraan silmiin.
- Päätösten laatu paranee, jos niitä valmistellessa hyödynnetään sellaisten ihmisten asiantuntemusta, joita päätettävät asiat omakohtaisesti koskevat.”

”Sosiaaliministerinä olen aina yrittänyt tavata niitä ihmisiä, joiden elämään vastuullani olevat päätökset vaikuttavat. Luxemburgin valtion koko tietysti helpottaa näiden tapaamisten järjestämistä!”

Ministeri Jacobs jatkoi antamalla esimerkkejä eräistä tärkeistä periaatteista:

”Nyky-yhteiskunnassa sosiaalipoliittiset päätökset, varsinkin inklusioon liittyvät, eivät enää perustu hyväntekeväisyysajatteluun vaan vastavuoroisiin velvoitteisiin. Siinä missä yhteiskunta sitoutuu edistämään jokaisen ihmisen oikeutta kunnollisiin elinolosuhteisiin, yksilön tulisi sitoutua tekemään se, mitä tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan. Vastavuoroisten velvoitteiden periaate antaa huono-osaisille ihmisille arvokkuutta. He eivät ole vain autettavia vaan itsenäisiä toimijoita. Edellisen vastaavan kokouksen raportissa asia esitetään selkeästi näin: ”Osallistuminen on oikeus, ei muiden antamaa hyväntekeväisyysapua”.

Tässä yhteydessä muistan Euroopan neuvoston maaliskuussa 2004 tekemän päätöksen, joka tuntuu tämän kokouksen kontekstissa erityisen tärkeältä. Euroopan neuvosto kehotti jäsenvaltioitaan luomaan "kumppanuussuhteita uudistusten toteuttamiseksi". Ajatuksena on ottaa kansalaisyhteiskunta mukaan ajamaan asioita, jotka edistävät Lissabonin strategian toteutumista. Sosiaalipolitiikan tasolla kumppanuussuhteiden tulisi kaikin mahdollisin keinoin edesauttaa kansalaisten aktiivista osallistumista sosiaalisen Euroopan rakentamiseen. Jos Euroopan neuvoston suositusta noudatetaan, tällaista kumppanuutta aletaan toteuttaa kansallisella tasolla kaikissa neuvoston jäsenmaissa. Olen varma, että tämäntyyppiset kumppanuussuhteet kiinnostavat teitä!

Kaikkien toimijoiden välinen kumppanuus sisältää ajatuksen, että kaikki kansalaiset osallistuvat toimintaan aktiivisesti. Tämä koskee juuri Teitä. Ehkä saan antaa yhden luxemburgilaisen esimerkin. Toukokuun 6. päivänä 2004 hyväksyttiin uusi laki, joka antaa köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan taisteleville kansalaisjärjestöille oikeuden liittyä Korkeimman neuvoston (Conseil Supérieur) jäseniksi. Neuvosto toimii päättäjiä avustavana asiantuntijaelimenä. Uusi laki symboloi poliittista muutosta, jonka ansiosta kansalaisyhteiskunta pääsee entistä enemmän vaikuttamaan päätöksentekoon.

Tietysti tämä päätös saattoi tuottaa pettymyksen niille, jotka vaativat suoraa vaikuttamista. Nythän köyhien ihmisten osallistuminen heitä koskevaan päätöksentekoon kanavoidaan tapahtuvaksi heitä edustavien järjestöjen kautta. Haluan muistuttaa pettyneitä siitä, että länsimaiset yhteiskunnat on rakennettu edustuksellisen demokratian varaan. Köyhiä ihmisiä edustavat järjestöt ovat liittolaisia, jotka rakentavat siltoja viranomaisten ja köyhyyden kanssa kamppailevien välille. Luxemburgissa viranomaiset ovat hyvin valmiita ottamaan niiltä tulevat viestit myönteisesti vastaan.

Toivotan työllenne menestystä ja lupaan samalla yhden asian. Hyvän yhteistyön ja keskinäisen tuen hengessä yhdessä Belgian hallituksen, EAPN:n ja EU:n komission kanssa Luxemburg järjestää mielellään neljännen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen omalla puheenjohtajakaudellaan samaan tapaan kuin tämäkin kokous on toteutettu."

Toiminnanjohtaja Quintin aloitti toteamalla, että kolmas köyhyyttä kokevien ihmisten kokous symboloi unionin päättäväistä pyrkimystä köyhyyden poistamiseen, mikä on yksi suurimmista sosiaaliturvajärjestelmiin kohdistuvista haasteista. Kokous osoittaa, että EU:ssa näiden järjestelmien uudistamiseksi kutsutaan koolle kaikkia mahdollisia sosiaalialalla toimivia ryhmiä. Mutta uudistus voi onnistua vain, jos köyhät ihmiset itse taistelevat aktiivisesti syrjäytymistä vastaan. Sosiaalisen Euroopan tulisi olla hyvä asia kaikkien kannalta: luoda työpaikkoja ja toimia ihmisten syrjäytymistä vastaan. Olisi typerää, jos se olisi olemassa vain yrityksiä ja poliitikkoja varten.

Sen jälkeen, kun EU päätti joulukuussa 2000 ruveta koordinoimaan syrjäytymisenvastaiseen taisteluun liittyvää kansallista päätöksentekoa, se on omaksunut tärkeän tavoitteen. Kaikki toimijat, myös köyhät ihmiset, on saatava työskentelemään yhteisen päämäärän hyväksi. Perusoikeuksien sopimuksessa taataan kaikille oikeus ihmisarvoiseen elämään: riittävään toimeentuloon, asialliseen asumiseen, terveydenhoitoon ja koulutukseen. Kansalaisten ottaminen mukaan köyhyydenvastaiseen taisteluun varsinkin paikallisella tasolla on looginen seuraus oikeudesta ihmisarvoon.

Ajat ovat muuttuneet siitä, kun käytäntöjä kehittäli vain pieni joukko virkamiehiä, jotka "tiesivät" mikä on parasta. Nykyään poliittisessa päätöksenteossa kuunnellaan jatkuvasti enemmän asianosaisten ihmisten omaa ääntä. Yksi esimerkki tästä oli viime huhtikuussa Tukholmassa (Ruotsissa) pidetty ensimmäinen sosiaalisen inklusion vertaisarviointiseminaari. Se osoitti, että paikallisten yhdistysten valmistelemat toimintasuunnitelmat ovat tärkeitä paikallisten syrjinnänvastaisten strategioiden kannalta. Mutta vielä on tehtävä paljon työtä sellaisten rakenteiden aikaansaamiseksi, jotka varmistavat köyhien ihmisten mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon. Rohkaisevaa on kuitenkin se, että vuoden 2003 kansallisten toimintasuunnitelmien valmistelun jälkeen useat maat ovat parantaneet syrjäytyneiden ihmisten osallistumismahdollisuuksia ja alkaneet entistä enemmän hyödyntää heitä edustavien järjestöjen asiantuntemusta.

Jotkut kansalliset toimintasuunnitelmat ovat vielä nykyäänkin enemmän kuvailevia raportteja kuin varsinaisia strategisia toimintasuunnitelmia. Vuoden 2003 suunnitelmista näkyy kuitenkin, että monet EU-maat ovat valmiita tehostamaan syrjinnänvastaista taistelua entistä kokonaisvaltaisemman toiminnan ja vaativampien tavoitteiden avulla. Jotkut maat ovat jo onnistuneet vähentämään pitkäaikaisen köyhyyden määrää.

Joissakin maissa talouskasvun hidastuminen ja työttömyyden lisääntyminen ovat lisänneet monien ihmisten, varsinkin haavoittuvimpien ryhmien, riskiä suistua köyhyyteen. Mielenterveysongelmat, alkoholismi ja huumeiden käyttö häiritsevät ja vahingoittavat edelleen yhteiskuntien toimintaa. Näiden paikallisten ongelmien vuoksi syrjinnänvastainen taistelu kannattaa integroida globaalimpaan kehykseen. Tällöin sosiaaliturvajärjestelmien modernisointi ja uudistaminen voidaan liittää toimenpiteisiin, jotka on kohdennettu suoraan vaikeimmassa asemassa olevien väestöryhmien tukemiseksi. EU:n tasolla on aloitettu yhteisten tavoitteiden integrointi tai linjaaminen eläkejärjestelmien uudistamiseksi, terveydenhuoltojärjestelmien ajanmukaistamiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi. Tämä prosessi saadaan päätökseen vuonna 2006.

EU:n 10 uutta jäsenmaata esittävät ensimmäiset kansalliset toimintasuunnitelmansa heinäkuun lopulla. Tämän kokouksen ansiosta nämä suunnitelmat voidaan saada vastaamaan paremmin köyhien ihmisten oleellisimpiin tarpeisiin. Uusissa jäsenmaissa kansalaisyhteiskunta ei useinkaan ole vielä riittävän kehittynyt eikä rakenteellisesti vahvalla pohjalla. Siellä ensimmäisten kansallisten toimintasuunnitelmien laatimisen pitäisi rohkaista päättäjiä asettamaan entistä kunnianhimoisempia tavoitteita. Edelliset kokoukset ovat osoittaneet, miten tärkeää on varata riittävästi rahallista tukea ja henkilöresursseja sen varmistamiseksi, että köyhät ihmiset pääsevät mukaan toimintaan. Mutta heidän osallistumiselleen on myös annettava tarpeeksi aikaa. Eri toimijoiden välille on luotava suhteita, jotka perustuvat keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen.

Toivottavasti tämä prosessi stimuloi kansalaisjärjestöjen toimintaa. Se velvoittaa jokaisen meistä pohtimaan syrjinnänvastaisen taistelun strategioita, asettamaan tavoitteita ja osallistumaan niiden toteuttamiseen. EU:n syrjinnänvastainen strategia sitoo meidät prosessin seuraavaan vaiheeseen. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot eivät saa jäädä pelkiksi protestiliikkeiksi. Unionin uudessa perustuslaissa sosiaalipolitiikasta tulee yksi eurooppalaisen demokratian kolmesta peruspilarista. Kansalaisyhteiskunnasta pitäisi nyt tulla toimija, joka osallistuu sosiaalipolitiikan kehittämiseen.

Isabelle Leborgne toi viestin edellisen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen osanottajilta. Hän aloitti puheensa muistuttamalla, että kymmenen uutta jäsenmaata tuo optimismia ja haasteita uudenlaiseen 25-jäseniseen unioniin. Muissa 15 maassa vuosiksi 2003-2005 laaditut kansalliset toimintasuunnitelmat ovat jo arviointivaiheessa. Tässä kokouksessa siirrymme uusille urille, mutta työ perustuu kuitenkin edellisten kokousten aikaansaannoksiin.

”Viime kokouksessa huomasimme, ettemme tienneet tarpeeksi kansallisten toimintasuunnitelmien soveltamisesta inklusioon. Monille meistä nämä suunnitelmat olivat aivan tuntematon työmuoto. Opimme pitämään asioihin tiettyä etäisyyttä, mikä mahdollistaa niiden analysoinnin. Samalla meidän oli kuitenkin täytettävä velvollisuutemme: annettava vaikeuksista huolimatta kokoukselle ”todistajalausuntoja” monenlaisista asioista.

Muistan hyvin, miten sinnikkäästi halusimme tehdä tätä työtä: keksiä ja ymmärtää, miten osallistuminen saadaan toimimaan sekä etsiä tarvittavat keinot ja resurssit sen toteuttamiseksi köyhyydenvastaisessa taistelussa. Viimevuoden kokouksen päätösistunnossa tunsimme itsemme vahvoiksi. Olimme ylpeitä työstä, jota olimme tehneet arvokkaasti ja selkein tuloksin huolimatta kokemistamme vaikeuksista. Samalla olimme hyvin tietoisia siitä, miten paljon vielä on tekemättä. Huomasimme, ettemme voineet toimia vain omassa piirissämme. Oli integroiduttava omassa maassa ja sosiaalisen Euroopan kontekstissa tehtävään työhön. Kutsuimme talouselämän ja politiikan toimijoita uudenlaiseen dialogiin kanssamme. Tämän kokouksen osanottajat tuntevat köyhyyden omien kokemustensa perusteella. Meillä on oma roolimme osallistuvassa demokratiassa. Kun tässä kokouksessa kokoamme tietoa ja laadimme toimintaehdotuksia, pystymme tekemään yhteistyötä EU:n ja sen kunkin jäsenvaltion päättäjien kanssa.

Rohkaisevia merkkejä on jo näkyvissä. Kesäkuun lopulla kotimaani Ranskan syrjinnän- ja epäoikeudenmukaisuudenvastaisen toiminnan ministeri järjesti kansallisen kokouksen inkluusion vahvistamiseksi ja syrjinnän vastustamiseksi. Ennen kokousta kokoontui neljä työryhmää, jotka käsittelivät seuraavia aiheita: 1) toimijana projektissa, 2) oikeuksien toteutuminen, 3) kodittomuus, 4) asuminen.

Hallitus sitoutui järjestämään suurelle yleisölle tarkoitetun tiedotuskampanjan syrjinnänvastaisesta toiminnasta. Tämä lupaus liitettiin Ranskan kansalliseen toimintasuunnitelmaan. Nämä esimerkit ovat tyypillisiä: vastaavanlaisia on paljon muissakin EU-maissa. Ne heijastelevat kansalaisten osallistumisen positiivisia vaikutuksia paikalliseen toimintaan.

Haluaisin lopettaa puheeni toiveikkaaseen viestiin varsinkin uusien tulokkaiden vuoksi. Euroopan yhteisön perustajajäsen Monnet sanoi: ”Emme kokoja yhteen valtioita vaan yhdistämme ihmisiä”.

Ennen kuin työpajat alkavat, haluaisin toistaa EAPN:lle, sen puheenjohtajalle ja koko tiimille esitetyt kiitokset näiden kokousten järjestelemiseksi tehdystä raskaasta työstä. EAPN antaa kasvot EU:ssa esiintyvälle köyhyydelle. Haluaisin kiittää myös puheenjohtajamaa Irlantia siitä saadusta tuesta ja sen poliittisten edustajien osoittamasta kumppanuuden hengestä. Haluan tuoda esille myös tulkkien tärkeän roolin: he auttavat meitä ymmärtämään toisiamme. Lopuksi haluan vielä toivottaa Teidät kaikki tervetulleiksi. Jokainen Teistä on oman maansa lähettiläs, ja olen varma, että olette siitä ylpeitä.”

Kokemusten vaihtoa: raportteja työpajoista

1. raportti: Sininen työpaja

Puheenjohtaja: Peter Kelly, Skotlannin köyhien allianssi
Raportin laatija: Danielle Dierckx, Belgia
Ryhmän ohjaaja: Geza Gosztonyi, Unkari

1.1 Osallistumisen prosessit

Työpajassa perehdyttiin huolellisesti osallistumisen prosesseihin erityisesti kansallisella ja paikallisella tasolla. Kokemusten vaihdon avulla tarkasteltiin sosiaalisen ja taloudellisen syrjinnän välisiä yhteyksiä.

Sosiaalisen ja taloudellisen syrjinnän väliset yhteydet

”pyydämme vain meille kuuluvien oikeuksien mukaista kohtelua. Kun ihminen saa jonkin lupalapun, se ei merkitse, että hänellä on oikeuksia. Ennen kuin EU oli perustettu, romanit liikkuvat sen nykyisillä alueilla. Silloin meillä oli vähemmän ongelmia kuin nykyään.” (Italia)

”Asiat sujuvat entistä huonommin, ja lainsäädäntö on entistä rajoittavampi. Suhtaudun epäilevästi lainsäädännön tulevaan kehitykseen. Tunnumme olevamme syrjäytyneitä ja hyljeksittyjä. Jos johonkin maahan päästetään siirtolaisia, heitä halutaan vain käyttää hyväksi.” (Espanja)

”Työskentelen romanien parissa Espanjassa. Olemme yksi Euroopan kansallisista vähemmistöistä. Taloudellisessa, sosiaalisessa ja kulttuurisessa mielessä meitä hyljeksitään kaikkialla. EU:n laajenemisen jälkeen olemme suuri vähemmistöryhmä unionin sisällä.” (Espanja)

”Minut tuomittiin Italiassa 20 vuodeksi vankilaan. On vaikea osallistua nyky-yhteiskunnan toimintaan. Joskus tunnen olevani tosi eksyksissä. Nyt teen töitä entisten lainrikkojien parissa ja yritän auttaa heitä integroitumaan yhteiskuntaan. Hallitusten ei pitäisi pelkästään vaatia ihmisiltä kaikenlaista. Meidän olisi puhuttava myös tiedottamisesta. Jotkut ovat päihderiippuvaisia tai entisiä vankeja, mutta ensisijaisesti hekin ovat ihmisiä. Heidän etujaan tulisi valvoa ja aloittaa se hallinnon alimmalta tasolta. Virkamiesten täytyy ymmärtää ihmisiä ja sitä, miten tärkeää kaikkien on päästä mukaan toimintaan.” (Italia)

Yksi tärkeimmistä asioista, joita työpajassa nousi esiin osanottajien omiin kokemuksiin perustuneen keskustelun pohjalta, oli tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien puute. Päätöksenteossa pahimmin vailla omaa edustusta ovat turvapaikan hakijat, pakolaiset, siirtotyöläiset sekä kansallisiin vähemmistöihin kuuluvat ihmiset. EU:ssa ei ole onnistuttu takaamaan vähemmistöille, esimerkiksi 12 miljoonalle romanille, osallistumisoikeuksia. Tämä vaikeuttaa huomattavasti heidän asemansa parantamista. Työpajassa pohdittiin sitä, että köyhät ja syrjäytyneet eivät jää pelkästään poliittisen päätöksenteon ulkopuolelle. Esimerkiksi ihmiset, joihin kohdistuu äärimmäistä syrjintää, päätyvät myös muita helpommin vankilaan. Työpajassa tutkittiin myös yhteyksiä syrjinnän ja kansalaisyhteiskunnassa mukana olemisen välillä. Eräs osanottaja luonnehti asiaa yhdellä virkkeellä:

”Meillä on oikeus olla olemassa ja lisäksi kansalaisoikeudet, mutta nämä oikeudet eivät toteudu arkielämässä.”

Kun keräsimme esimerkkejä hyvistä toimintatavoista, kuulimme, miten kampanjatyö voi koota ihmisiä yhteen purkamaan turhautumistaan.

Esimerkki hyvästä toimintatavasta Espanjassa

”Aqui vivo, aqui voto. Täällä asun, täällä äänestän.” Kampanjaamme kuului sarja toimenpiteitä, joilla vaadimme

- lainsäädännön muuttamista
- ulkomaalaisille täyttä toimivaltaa maan laillisina asukkaina.

Loimme yhteyksiä ulkomaalaisten ja poliitikkojen välille ja järjestimme kokeiluluontoisia varjoäänestyksiä. Tilanteemme sai näkyvyyttä tiedotusvälineissä. Lehdissä oli sellaisia otsikoita kuin ”6000 siirtolaista ilman äänioikeutta”.

1.2 Esimerkki: osallistumisen käytäntöä Suomessa

Köyhyyden vastustamisen, syrjinnänvastaisten toimenpiteiden ja yleensä kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen välisten yhteyksien pohdinta jatkui, kun keskusteltiin rakenteellisia mekanismeja koskevan tutkimuksen tuloksista. Keskustelun selventämiseksi esitettiin esimerkki rakenteellisesta ratkaisusta, joka tukee kansalaisten osallistumista päätöksentekoon Suomessa.

Suomen hallitus on luonut yhteyksiä köyhyydenvastaisen toiminnan ja kansalaisyhteiskunnan kehittämisen välille ylläpitämällä ohjelmaa, joka auttaa kansalaisia osallistumaan päätöksentekoon. Kyseessä on yksi neljästä päätöksentekoon liittyvästä ohjelmasta, jotka on laadittu vuosille 2003-2007. Ohjelma on kansallinen demokratiahanke, joka on tarkoitettu rohkaisemaan kansalaisia mukaan päätöksentekoon ja vahvistamaan toimivaa demokratiaa. Tavoitteena on parantaa ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin kansalaistoiminnan ja edustuksellisuuden avulla, tarjota demokratia-koulutusta sekä vahvistaa edustuksellista demokratiaa. Erityistä huomiota kiinnitetään vähän koulutettujen pienituloisten ja syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten integroimiseen takaisin yhteiskuntaan. **Maija Pulli** Työttömien valtakunnallisesta yhteistoimintajärjestöstä (TVY) kertoi eräistä tämän ohjelman toteuttamiseen liittyvistä ongelmista. Varattomilla ihmisillä ei esimerkiksi ole mahdollisuuksia hyödyntää digitelevision tarjoamaa uutta tieto- ja viestintäteknologiaa. Hallitus puhuu uusista haasteista ja haluaa olla vuorovaikutuksessa kansalaisten kanssa. Äänestysaktiivisuutta ja puolueisiin sitoutumista halutaan lisätä. Etsitään uusia osallistumisen muotoja paikallistasolta globaaleihin kuvioihin. On käynnissä kansalaistoimintaan liittyvää koulutusta ja kehittämistyötä. Kuitenkin on olemassa vaara, että ”käytetään paljon kauniita sanoja, jotka sitten jäävät pelkiksi sanoiksi”. Jotta ohjelma toimisi, pitää saada aikaan konkreettista ja näkyvää toimintaa.

1.3 EU:n laajentuminen

EU:n laajeneminen luo uusia mahdollisuuksia rakentaa yhteyksiä köyhyydenvastaisen agendan ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksien kehittämisen välille. Tätä varten tarvitaan lisää syvällistä analyysiä sekä selkeä toimintaohjelma, varsinkin kun erityisesti unionin uusissa jäsenmaissa ollaan pettyneitä kehityksen hitauden vuoksi.

Kokemuksia organisoinnista ja rakenteesta

”Bulgariassa ollaan pettyneitä: köyhyys on lisääntynyt, eikä ihmisten osallistumismahdollisuuksia ole saatu paranemaan. Liittyminen EAPN-verkoston on ollut merkittävin edistysaskel.” (Bulgaria)

”vahvistamme verkostoja edustamalla köyhiä ihmisiä erilaisissa komiteoissa – esimerkiksi kuluttajan oikeuksiin liittyvässä työssä. Kun itse kuuluiin tällaiseen komiteaan, keräsin paljon tietoa ja välitin sitä muille äideille. Näinkin voimme saada äänemme kuuluville.” (Ranska)

”Kehitämme osallistumista pienryhmätyöskentelyn avulla. Verkostoomme kuuluu 10 eri ryhmää. Monet ryhmien jäsenet ovat olleet syrjäytyneitä. Kukin aloittaa toimimalla pienryhmässä ja etenee vähitellen suurempien joukkojen väliseen yhteydenpitoon. Sitten voi aloittaa lobbaamisen. Se voi onnistua, jos yhteyksiä vahvistetaan niin, että meillä on paljon tietoa, ja viestit kulkevat välillämme sujuvasti alhaalta ylös ja päinvastoin.” (Iso-Britannia)

”Mutta jos sanoo oman mielipiteensä, se häiritsee heitä. Kun otamme puheenvuoron, meidän toivotaan sanovan sitä, mitä he haluavat kuulla. Kun he luovat meille työtilaisuuksia pääsemme käytännössä vain työharjoitteluun, josta saa niukasti palkkaa, ja joka ei johda työpaikan saamiseen. Se on noidankehä, jossa mennään koulutusjaksolta toiselle. Pitäisi yrittää saada edes pitempiä työ sopimuksia. Työnantajat saavat meidät töihin tosi halvalla, mutta mikä on heidän vastuunsa?” (Ranska)

”Tarvitsemme yhtenäisiä indikaattoreita!! Muuten kansalaisjärjestöt eivät kykene esiintymään yhtenä ryhmänä. Osallistumista on voitava mitata. Kansallisia toimintasuunnitelmia on arvioitava. Harmi, ettei täällä ole edustajaa siitä Ranskan ministeriöstä, joka vastaa sosiaalisesta koheesiosta. (Ranska)

”Toivoisin, että joka maassa, kaikilla kansallisen toiminnan tasoilla, pidettäisiin tällaisia kokouksia. Siten voitaisiin vaikuttaa sosiaalisen inklusion kansallisiin toimintasuunnitelmiin.” (Italia)

1.4 Verkostotoimintaa alhaalta ylöspäin

Yleisistä kommentteista kävi ilmi, että osallistumismahdollisuuksissa on erityisen paljon puutteita silloin, kun ei ole saatu yhteyttä hallituksen luomiin rakenteisiin. Positiivista on se, että osanottajat kertoivat hallitusten oppineen sen tosiasian, ettei kansalaisten osallistumista päätöksentekoon voi estää. Liikkeelle lähtö ja osallistuminen kuuluvat nyt poliittiseen agendaan, mikä mahdollistaa jatkuvan vaikuttamisen. Työpajassa käytiin vilkasta keskustelua siitä, miten voitaisiin järjestäytyä, jotta köyhät ja syrjäytyneet saisivat äänensä paremmin kuuluville. Ranskalaiset kokousvieraat kertoivat, miten tätä tavoitetta voi toteuttaa alhaalta ylöspäin tapahtuvan verkostotoiminnan avulla. Tämä on edistänyt osallistumisen jatkuvuutta.

Puhuttaessa rakenteista viitattiin myös vallan eri tasoihin: niitäkin täytyy integroida. Joissakin maissa, esimerkiksi Ranskassa ja Saksassa, alueellinen taso on hyvin tärkeä. Paikoin on olemassa osallistumisen tukemiseen tarkoitettuja rakenteita, mutta ne hukkuvat isompiin byrokraattisiin järjestelmiin. Kansallisista toimintasuunnitelmista – niiden toiselta kierrokselta – oli positiivisia kokemuksia. Suunnitelmien laadinnan jälkeen on ollut enemmän osallisuutta kuin aiemmin. Toiminnan näkyväksi tekemisen ja läpinäkyvyyden sekä molemminpuolisen dialogin tarpeellisuutta on myös ymmärretty paremmin.

Raportti 2: Vihreä työpaja

Puheenjohtaja: Leopold Vereecken, EAPN, Belgia

Raportin kirjoittaja: Justina Wilga, ATD

Ryhmän ohjaaja: Clara Fonseca, EAPN

2.1 Kokemuksesta tiedonvaihtoon

Työpajan teemana oli pohtia, millaista kuvaa köyhyydestä haluamme levittää yleiseen tietoon ja miten. Keskusteluissa keskityimme seuraaviin avainkysymyksiin:

- Miten välittää tietoa ja kenelle?
- Miten kerromme kokemuksistamme viranomaisille ja esitämme heille vetoamuksia?
- Mitä teemme elinolojemme parantamiseksi?

Belgialainen edustajaryhmä kertoi esimerkin siitä, miten köyhät ihmiset, jotka joutuivat kärsimään energialaitosten yksityistämisestä, käynnistivät tehokkaan edunvalvontakampanjan. Se toimii paikallistasolla, Belgian flaaminkielisellä alueella, sekä koko EU:n tasolla. Tuhansia ihmisiä oli mukana laatimassa kirjelmää poliitikoille. Kampanjan mukaan EU:n direktiivi energialaitosten yksityistämisestä vaikeuttaa köyhien ihmisten tilannetta. Jääminen ilman sähköä on alkusoitto yhteiskunnasta syrjäytymiselle. On selvää, että jos ei saa energiaa, ei voi osallistua yhteiskunnan toimintaan. Energialaitosten yksityistäminen voi hyödyttää yrittäjiä: jotkut heistä voivat jopa onnistua kiertämään veroja. Julkisten palvelujen yksityistämisestä tuli tärkeä puheenaihe. Tilanne osoittaa, että joidenkin EU:n käytäntöjen sivuvaikutuksena voi syntyä lisää köyhyyttä ja syrjäytymistä.

Miten ihmiset saa liikkeelle

Köyhyys ja energia –nimistä projektia tukee Belgian köyhyydenvastainen verkosto.

Siinä köyhät ihmiset järjestäytyvät puolustamaan oikeuttaan saada energiaa.

Hankkeen alullepanijoina oli ryhmä turnhoutilaisia naisia, joiden sähkön- tai kaasunsaanti oli katkaistu. Väkeä on liittynyt mukaan kaikkialla Flanderissa.

Hankkeella on saatu konkreettisia tuloksia. Sähköjä ei enää katkaista välittömästi, eikä yksittäinen palvelun tarjoaja voi enää päättää katkoista. Päätökseen tarvitaan oikeudellinen prosessi. Näistä tuloksista, projektin saamasta julkisuudesta ja poliitikkojen sitä kohtaan osoittamasta kiinnostuksesta johtuen osanottajat ovat hyvin motivoituneita käymään tarvittavissa kokouksissa. Yhteisötoiminnan kehittämistyöntekijä varmistaa, että kansalaiset itse pääsevät mukaan kampanjan kaikkiin toimintoihin ja toimii yhteyshenkilönä kokousten järjestämisessä.

Yhteistyö kannattaa.

- On luotu yhteyksiä muihin samaan päämäärään pyrkiviin järjestöihin.
- Hankkeen kohderyhmä on ollut mukana kaikissa yhteydenotoissa yhteistyökumppaneihin.
- Projektin vaatimukset annetaan aina asiantuntijoiden tarkastettaviksi. Näin varmistetaan, että ne ovat tieteellisesti perusteltuja.
- Projektin tuloksista on tiedotettu laajalti. Erilaiset julkisen sektorin työntekijät pyytävät siitä tietoja.
- Projektissa käydään dialogia julkisen sektorin päättäjien kanssa.

Yhteisötoiminnan kehittämistyöntekijä: Mieke Clymans, Priso, Steunpunt, Turnhout (Belgia)

Monilla kokouksen osanottajilla oli kokemuksia energialaitoksiin liittyvistä ongelmista: he kertoivat, miten kaasun tai sähkövirran katkaiseminen ovat johtaneet kodittomuuteen ja perheiden hajoamiseen. Esimerkiksi Tanskassa eräs kokousedustaja oli menettänyt kotinsa, koska ei pystynyt maksamaan sähkölaskuaan. Hänen päihdeongelmansa kehittyi alkoholismiksi, jonka vuoksi perhe hajosi. Liettuassa sähkölämmityksen vattihinnan 6-7 prosentin korotus aiheuttaa ongelmia maksukyvyttömille ihmisille.

Omakohtaisia kokemuksia energiakatkoksista

”Puolassa kansalaisjärjestöt eivät aina pysty maksamaan sähkölaskujaan.

Rautateiltäkin sähköt katkeilevat usein samasta syystä. Tavallisesti suljetaan pienemmät linjat. Tämä lisää työttömyyttä.” (Puola)

”Koska valtio on ainoa sähkön tarjoaja, se voi vapaasti periä hyvinkin suuria summia sähkövirran uudelleen kytkemisestä.” (Portugal)

”Katkon jälkeen sähkön uudelleen kytkeminen on tosi kallista.” (Puola)

”Kun vesilaitos yksityistetään, tilanne asuntoloissa pahenee entisestään.” (Portugal)

”Kun elää pienillä tuloilla kasvavien lasten kanssa, on vaikea maksaa energiasta.” (Alankomaat)

”Belgiassa energia-asioista vastaa viisi eri ministeriä. On vaikea saada heihin yhteyttä tai saada heidät kiinnostumaan asiasta. Heillä on kaikilla omat talot, joten he eivät tunne tilannettamme.” (Belgia)

Julkisista palveluista käytiin samantapainen kampanja kuin se, jonka BARKA-niminen yhdistys kävi Puolassa työllisyydestä. Osanottajat puhuivat tuen saannin merkityksestä, koulutuksesta, opiskelusta ja työtilaisuuksista. Noidankehä voidaan katkaista, jos on mahdollisuuksia ja resursseja omaehtoiseen järjestäytymiseen. Mahdollisuudet ovat kuitenkin usein liian lyhytkestoisia tuottaakseen pitkäaikaisia tuloksia.

Työpaikkojen ja koulutusmahdollisuuksien luominen

”Esittelemme työmme tuloksia viranomaisille. Näytämme heille, miten kehitämme itseämme, ja miten me alkoholitit noudatamme terapiaohjelmia. Näytämme, miten muutamme elämäämme tekemällä työtä. Näytämme, että pystymme pitämään huolta itsestämme. Monet ministerit ovat nähneet koulumme ja työmme. Ikinä he eivät usko minua, kun kerron, että olen alkoholisti ja parhaillaan toipumassa valtavista ongelmista. En minäkään olisi uskonut, että pystyin kuudessa vuodessa opiskelemaan ja suorittamaan tutkinnon. Todistusvoimaiset elämäntarinamme antavat meille uskottavuutta viranomaisten silmissä. Kokemuksistamme on ollut apua lainsäädännön – erityisesti sosiaalista työllistämistä (sosiaalisia yrityksiä) koskevan lain – valmistelussa. Laki antaa järjestöille mahdollisuuden valaa yrittäjähengettä sellaisiin köyhiin ihmisiin, jotka voivat sen suomien etuisuuksien ansiosta luoda koulutus- ja työmahdollisuuksia itselleen ja muille.” (Puola)

2.2 Oikeus peruspalveluihin

On olemassa vaara, että sosiaaliturvasta tulee eräänlainen hyväntekeväisyyden muoto samalla, kun muihin asioihin liittyvä lainsäädäntö lisää köyhyyttä entisestään. Tällainen kehitys pahentaa EU:n kaksijakoistumista. Mitä voidaan tehdä peruspalveluiden takaamiseksi kaikille? Ilman tiettyjä perusolosuhteita on mahdotonta osallistua yhteiskunnan toimintaan. Selkeänä esimerkkinä tästä nousivat työpajaan osallistuneiden kokemuksista esille EU-kansalaisten liikkumiseen liittyvät rajoitukset – varsinkin vammaisten rajalliset toimintamahdollisuudet.

Oikeus tukeen ja palveluihin – ei hyväntekeväisyyteen

”Suomessa kaikille taataan oikeus asumiseen, terveydenhoitoon, koulutukseen ja tiedonsaantiin. Ongelmana on kuitenkin 10 prosentin työttömyysaste. Työttömiä on vieläkin enemmän niiden siirtolaisten joukossa, jotka eivät puhu suomea. He eivät voi opiskella eivätkä saa tarvitsemaansa tietoa. Suomenkieltä on vaikea oppia, mutta haluamme integroitua yhteiskuntaan. Mitä voimme tehdä sen hyväksi, että sosiaaliturvasta ei tule maahanmuuttajiin kohdistettua hyväntekeväisyyttä?” (Suomi)

”Minä olin ennen alkoholisti. Mutta surujaan ei voi hukuttaa viinaan. Nyt olen riippuvainen ”Kofoed’s Skolesta”, koska se auttoi minua parantamaan tilannettani.” (Tanska)

”Minä olin ennen riippuvainen heroiinista. Mutta nyt minulla on BARKA-yhdistyksen ansiosta työtä vuodeksi.” (Puola)

2.3 Rakenteet ja organisaatio

Työpajaan osallistuneet kertoivat mielipiteitään myös rakenteellisiin mekanismeihin liittyvästä tutkimuksesta. Keskustelua selventävänä esimerkkinä he käyttivät Belgian taistelua köyhyyttä vastaan. Viranomaiset käynnistivät ohjelman, jonka tarkoituksena oli hyödyntää erilaisten yhdistysten asiantuntemusta. Tärkeimpänä työmuotona on nimenomaan osallistuminen.

”Kiinnitämme paljon huomiota kirjoitettuun tekstiin. Jokaisen kokouksen jälkeen varmistamme, että olemme ymmärtäneet kunnolla sen, mitä on saatu kirjoitetuksi. Paperille saatu teksti on niin tärkeää, koska sen avulla ne, jotka olivat paikalla, voivat välittää asioita muille. Keskustelumme ovat avoimia eri alojen (asumisen ja terveydenhuollon) ammattilaisille ja muille, esim. vuokralaisyhdistysten edustajille. Järjestämme myös lukemiseen ja luetun ymmärtämiseen liittyvää koulutusta. Tulokset ovat niin hyviä, että lakimiehet usein ihmettelevät, miten osuvia kysymyksiä syrjäytyneet ihmiset heille esittävät. Joka toinen vuosi laadimme raportin, jota hallitus joutuu kommentoimaan.”

Tämä kokemus osoittaa, että tarvitsemme:

- kirjoitettuja kokoukspöytäkirjoja
- tilaisuuksia verkostoitua ja kokoontua
- halua molemminpuoliseen dialogiin, ei hyväntekeväisyyteen (harvinaista viranomaisten puolella)
- takeet siitä, että syrjäytyneillä on tilaisuus ilmaista itseään ja tulla kuulluiksi
- koulutusta.

Keskustelussa muut osanottajat pohtivat tätä kokemusta.

Kokemuksia rakenteista ja organisaatiosta

”Meidän pitää verkostoitua ja löytää yhteistyökumppaneita, jotka saavat äänensä kuuluville – esim. lehdistö ja ammattiyhdistykset. Toiminta ja kumppanuussuhteet laajenevat kuin lumipallo.”

”tarvitaan yhteistyötä eri alojen edustajien kanssa. Syrjäytyneet voivat vaikkapa saada yliopistojen asiantuntijoilta apua vaatimusten ja projektien valmisteluun.”

”Syrjäytyneet voivat luoda kuvan itsestään aktiivisina ihmisinä, jotka pystyvät tekemään aloitteita tilanteensa korjaamiseksi. He voivat ilmaista itseään yhdistyksissä, osallistua erilaisiin hankkeisiin yhdessä muiden kanssa, saada koulutusta jne.”

”Meillä on työllisyysaiheinen työpaja, jossa jaamme kokemuksia työmarkkinoista. Keskustelemme myös yrittäjien ja ammattiyhdistysten edustajien kanssa. Keskustelujen sisältö merkitään huolellisesti muistiin, ja muistiinpanot tarkistetaan. Sitten kootaan hyväksytty loppuraportti. Tämä vie aikaa, samoin keskustelut yhteistyökumppaneiden kanssa. Mutta se kaikki on välttämätöntä.” (Belgia)

”Portugalissa on vaikea käynnistää verkostoa vaatimaan oikeuksiemme toteutumista. Heikentääkseen verkostoja hallitus leikkaa niiden saamia avustuksia. Emme vaadi liikaa, ettemme menettäisi avustuksia.” (Portugal)

”Meidän projektiamme rahoittavat flaaminkielisen alueen viranomaiset. He eivät leikkaa tukeaan, koska käymme heidän kanssaan vuoropuhelua. Valitsimme itse aiheen. Vapaaehtoiset työntekijät hoitavat suurimman osan verkostotyöstä, esimerkiksi vierailut köyhien ihmisten luo.” (Belgia)

Raportti 3: oranssi työpaja

Puheenjohtaja: Robin Hanan, EAPN, Irlanti
Raportin laatija: Jose Goris, Belgia
Ryhmän ohjaaja: Klaus Boehlke, Saksa

3.1 Menestystekijöitä

Työpajassa mukana olleiden kokemus osoittaa, että köyhyys lisääntyy Euroopassa samalla, kun yleinen vauraus kasvaa. Sosiaaliturvajärjestelyt toimivat entistä heikommin ja tehottomammin. Tässä mielessä kannattaa kysyä, onko yleensä mitään järkeä puhua osallisuudesta. Osallistuminen on kuitenkin tärkeää, jotta köyhyys pysyy mukana poliittisessa agendassa, ja jotta yleinen tietoisuus köyhyydestä lisääntyy. Silloin voimme toimia rakenteiden tasolla. Osallistuminen on menestyksellistä, kun työ on näkyvää. Se ei kuitenkaan riitä korjaamaan tilannetta silloin, kun yhteiskunnan sosiaalipolitiikka tai muut toimenpiteet jäivät toteuttamatta.

Keskustelun pääkohtia olivat seuraavat asiat.

- Toiminnan ja organisaatioiden näkyvyys on yksi menestyksen avaintekijöistä. Esimerkkejä tällaisesta ovat katukokoukset, lehtiset, esitteet, toimintatempaukset ja mielenosoitukset.
- Lisäksi on tärkeää painostaa hallitusta jatkuvasti esim. lähettämällä ministereille säännöllisesti postia, kunnes on saatu varmuus heidän sitoutumisestaan tavoitteisiin.
- Menestyksen kannalta on myös tärkeää, että samantyyppiset järjestöt, joilla on yhteisiä päämääriä, yhdistävät voimansa ja muodostavat verkostoja.
- Menestykseen tarvitaan myös yhteistyötä muiden organisaatioiden, esim. ammattiyhdistysten, kanssa.
- On tärkeää painostaa poliitikkoja ja vaikuttaa heihin.

Työpajan keskusteluissa kävi ilmi, että joissakin maissa kansalaisten valitsemilla edustajilla on taipumus lakata käymästä keskustelua yhdistysten kanssa. Edustajat eivät halua kuulla, mitä kansalaisilla on sanottavaa, vaan väittävät, että sosiaaliasiat ovat heidän omassa päätösvallassaan. Työpaja päätti, että tämä asia pitää ottaa keskeisenä esille kokouksen täysistunnossa.

3.2 Osallistumisen verkostot

Rakenteellisia mekanismeja koskevan tutkimuksen esittelyssä käytettiin esimerkkinä irlantilaista toimintatapaa. Irlannin köyhyydenvastaiseen strategiaan kuuluu kansallista verkostoa, joilla on viralliset suhteet hallitukseen. Ne ovat kaikki itsenäisiä kansalaisjärjestöjä, mutta saavat valtiolta rahallista tukea. Niiden on myös tuettava paikallista köyhyydenvastaista toimintaa ja jäsenistönsä vaikuttamista poliittiseen päätöksentekoon. Jäsenenä on erilaisia alueellisia ja toimialayhdistyksiä sekä yksittäisiä köyhiä ihmisiä. Yksi verkostoista keskittyy yksinhuoltajien erityistarpeisiin.

Etusijalla yksinhuoltajat ja lapset

Maria Creighton toimii vapaaehtoistyötä tekevänä jäsenenä paikallisessa yksinhuoltajien tuki- ja oikeuksienvälitystyöryhmässä. Hän kertoi, miten irlantilaisissa verkostoissa saadaan asianosaiset ihmiset osallistumaan. Hänen kokemuksensa perustuivat OPEN-nimiseen yksinhuoltajien verkostoon, jota hän johtaa. ”Haluan sanoa, että jos yksinhuoltajille annetaan toimintamahdollisuuksia, me kyllä tartumme niihin. Haluamme taloudellista riippumattomuutta sekä ennen kaikkea sen tunnustamista, että on olemassa monenlaisia perheitä. Meilläkin on oikeat perheet. Verkoston ajatuksena on, että ryhmät kokoontuvat yhteen jakamaan tietoa, koulutusta ja tukea. Toimintaperiaatteenamme on aina ollut vertaistuki. Paikallisryhmien johtajat ja verkoston hallituksen jäsenet ovat kaikki yksinhuoltajia. Itse olin työtön, ja lapseni oli hyvin pieni. Verkosto sai rahaa Integra-ohjelmasta. Kuusi meistä pääsi mukaan koulutusohjelmaan. OPEN-verkosto järjesti lastenhoidon ja korvasi matkakulut. Ilman näitä järjestelyjä en olisi päässyt mukaan. Tämä on ollut ensimmäinen ja ainoa kerta,

kun mikään järjestö on tarjonnut minulle tällaista tukea, jota yksinhuoltajat kuitenkin tarvitsevat.”

”Monissa Euroopan maissa on erittäin hyvin kehitettyjä käytäntöjä. Valitettavasti tämä ei koske Kreikkaa.” (Kreikka)

”Ruotsissakin on vaikeaa olla yksinhuoltaja. Saamme kuitenkin paljon tukea, mikä auttaa meitä kovasti. Lasten päivähoito järjestyy helposti. Yksinhuoltajilla on myös oikeus 18 kuukauden palkalliseen äitiyslomaan. Saamme myös kuukausittain erityislapsilisää, ja vuokriamme on alennettu. Apua saa lisäksi palkatulta perhetyöntekijältä. Olemme siis monella tavoin etuoikeutettuja. Kuitenkin monet lapset joutuvat kärsimään köyhyydestä.” (Ruotsi)

3.3 Aineelliset resurssit

Yksi onnistuneen osallistumisprosessin perusedellytyksistä on, että tarpeeksi monilla ryhmillä on riittävät aineelliset edellytykset tällaiseen toimintaan. Yksinhuoltajat voivat osallistua enemmän yhteiskunnallisiin asioihin, jos saavat tukea – esim. entistä paremmat lasten päivähoitojärjestelyt tai kätevämmät liikkumismahdollisuudet. Maahanmuuttajien osallistumista vaikeuttavat myös hallinnolliset vaatimukset. Saadakseen laillisen aseman maassa ja kaikki tarvittavat paperit heidän on käytävä läpi pitkiä ja monimutkaisia byrokraattisia menettelyitä. Tämä kaikki kuluttaa heidän voimiaan. Osallistumiselle ei jää mahdollisuuksia. Eniten tilanteesta kärsivät lapset. Jos tuettaisiin yksittäisten ihmisten ja ihmisryhmien omaa aloitteellisuutta, voitaisiin estää monia ihmisiä putoamasta pysyvään köyhyysloukkuun.

Osallistuminen ja sen rahoitus

”Osallistuminen ja sen resurssit kulkevat käsi kädessä. Jos haluamme taistella köyhyyttä vastaan pitkällä tähtäimellä, rahoitusjärjestelmä ei saa perustua projekteihin. Meillä on yhteistyökumppaneita taisteluun köyhyyden kukistamiseksi. Jos meihin suhtaudutaan EU:n tasolla vakavasti, tähän työhön tulisi saada riittävästi rahaa, kunnes ongelma lopulta saadaan poistetuksi.” (Saksa)

3.4 Ihmisoikeuksien loukkaus

Bulgarialainen mies, jonka lapsi on siepattu, puhui liikuttavasti köyhyydestä ihmisoikeuksien loukkauksena. Köyhyys voi altistaa lapsia kaappauksille. EU ei tee mitään, kun köyhien perheiden lapsia kaapataan. Työpajassa sovittiin, että kysymys otetaan esille kokouksen loppuistunnossa.

Ihmiskaappauksia

Yhteiskunnassa vaikuttaa järjestäytyneitä korruptoituneita ja rikollisia voimia, jotka käyttävät ihmisten köyhyyttä hyväkseen. Erään isän henkilökohtainen todistajanlausunto kuvaa lasten haavoittuvuutta köyhissä oloissa. Hänen lapsensa Savesin siepattiin kadulta perheen kodin edestä 7-vuotiaana. Etsittyään poikaa epätoivoisesti monta vuotta Bulgariassa isä päätti ryhtyä nälkälakkoon Euroopan Unionin Brysselin päämajan edessä. Tarkoituksena oli kiinnittää huomiota kansallisen tason toiminnan leväperäisyyteen ja siihen, että EU:n on puututtava lapsikaappauksiin.

”Bulgarian poliisi ei tehnyt mitään. Kun aloitin oman yksityisen etsinnän, he vastustivat sitä. He sanoivat, että voisin vaarantaa lapseni turvallisuuden. Bulgarian kielessä Savesin merkitsee toivoa. Nyt hän on toivon symboli kaikille kaapatuille lapsille.”

3.5 Yhteydet päättäjiin ja päätöksiin vaikuttaminen

Osallistumisprosessin toteuttamisen ja onnistumisen kannalta on välttämätöntä, että poliitikot ovat valmiita dialogiin. Kokouksessa oli monia edustajaryhmiä, jotka kertoivat, ettei päättäjiä kannata yrittääkään tavoittaa. Päättäjät eivät tee yhteistyötä yhdistysten kanssa, vaan rajoittavat niiden toimintaa. He eivät halua kiinnittää huomiota ”näihin asioihin”. Työpajassa pohdittiin, miten päättäjät voisi tavoittaa ja saada heidät osallistumaan aktiivisemmin keskusteluun köyhyyttä ja

syrjäytymistä kohtaavien ihmisten kanssa. Päätettiin kysyä paneelikeskustelun osallistujilta, miten tähän tavoitteeseen voisi päästä.

Vaikuttaminen päätöksentekoon

”Kreikassa arvioidaan olevan noin puoli miljoonaa vammaista ihmistä. Noin 63% heistä on vammautunut vasta varhaislapsuuden jälkeen – useimmiten liikenneonnettomuuksissa. Monet heistä ovat nuoria. EQUAL-ohjelman avulla käynnistimme Kreikassa 16 järjestön välisen yhteistyön. Päättävänä oli parantaa fyysisesti vammaisten ihmisten osallistumismahdollisuuksia: ennestään oli olemassa hyvin vähän järjestettyjä toimintamahdollisuuksia. Kyseessä oli laaja yhteistyö, jossa oli mukana Kreikan valtakunnallinen televisiokanava ja suuri tiedotuskampanja fyysiseen vammaisuuteen ja erilaisten toimintojen saavutettavuuteen liittyvistä asioista. Kreikan julkisista rakennuksista 85% ei ole liikuntavammaisille saavutettavia. Vammaisten ihmisten kansanliikkeet ja yhdistykset olivat mukana sekä toiminnan toteuttamisessa että sen suunnittelussa. Ruohonjuuritason järjestöihmisten mukanaolo oli tärkeää. Kun kuullaan näkemyksiä suoraan ”alhaalta”, voidaan helposti kumota stereotyyppioita. Näin tulee toimia mikrotasolla ja kaikilla muillakin yhteiskunnan tasoilla.”

EU:n syrjinnänvastaiset säädökset ovat ”pehmeää” lainsäädäntöä. Avoimen koordinaation menetelmällä pyritään saamaan jäsenvaltiot ottamaan vastuuta sosiaalisesta inklusiosta. Asia jää kuitenkin valtioiden oman hyvän tahdon varaan. Työpajan osanottajat kannattivat syrjinnänvastaisen taistelun kytkemistä osaksi ”kovaa” lainsäädäntöä. Tällöin unionin jäsenvaltiot olisivat selkeästi vastuussa sen toteuttamisesta. Vaadittiin myös, että unioni tekisi enemmän yhteisten standardien aikaansaamiseksi – esim. Luodakseen EU:n laajuiset minimitulostandardit. Osa köyhyydenvastaisesta työstä on tehtävä EU:n tasolla.

Päätettiin pyytää neuvoja siitä, miten saataisiin aikaan EU:n laajuinen päätös, joka vahvistaisi vapaaehtoistyön ja kansalaisjärjestöjen asemaa. Tarvitaan keinoja, joilla järjestöjen rahoitus varmistetaan samalla, kun niiden itsenäisyys säilyy.

Raportti 4: Purppura työpaja

Puheenjohtaja: Philip Lonegren, Ruotsi
Raportin laatija: Laura Calvanelli, Italia
Ryhmän ohjaaja: Marja Hermans, Belgia

4.1 Työ- ja elinolot

Yksi keskustelun avainkysymyksistä oli niiden siirtotyöläisten asema, jotka ovat alttiina pahimmille hyväksikäytön muodoille. Nämä siirtotyöläiset eivät pääse mukaan köyhyystilastoihin: heitä ei nähdä eikä kuulla. Mitä voidaan tehdä heidän työ- ja elinolonsa parantamiseksi?

Jos siirtolaisilla ei ole laillista työlupaa, hyväksikäytön vaara kasvaa entisestään. Olisi toimittava niin, että he saisivat laillisen aseman ja tarvitsemaansa näkyvyyttä. Työpajassa keskusteltiin ehdotuksesta, että siirtotyöläiset saisivat äänioikeuden. Näin he voisivat käynnistää dialogin poliitikkojen kanssa ja saavuttaa jotakin perusoikeuksia.

Yksi työpajan osanottajien suurimmista huolenaiheista oli asuminen – toisaalta tyhjä, toisaalta alarvoiset asunnot monissa kaupungeissa. Vammaisten, yksinhuoltajaperheiden ja muiden yhden tulonhankkijan perheiden piiloköyhyys on lisääntymässä.

Työ- ja elinolot

”Nykyään monien nuorten ihmisten on tehtävä kolmea eri työtä – esim. pienipalkkaisia töitä ravintoloissa tai sairaaloissa – saadakseen riittävän palkan. Ruotsissa näiltä nuorilta puuttuu ammatillista koulutusta.” (Ruotsi)

”Me Irlannin siirtolaisten oikeuksien keskuksessa tuemme ja autamme siirtotyöläisiä – sekä EU-maiden kansalaisia että muita. Meillä on myös siirtolaisfoorumi, jonne pyydämme ihmisiä, muun muassa poliitikkoja, keskustelemaan. Tutkimme siirtotyöläisten kokemuksia. Usein siirtolaiset joutuvat tekemään kaikkein likaisimmat, vaarallisimmat ja hankalimmat työt. Meillä on myös tukiryhmä kotiapulaisina toimiville siirtotyöläisille. Useimmat heistä ovat koulutettujen työssäkäyvien ihmisten palveluksessa. Apulaisten tekemää työtä tarvitaan, koska irlantilaiset naiset osallistuvat entistä enemmän työelämään. Näiden apulaisten oleskelu maassa perustuu yhden tai kahden vuoden työlupiin. Näin he voivat helposti jäädä ilman tarvittavia asiapapereita. Työnantajat käyttävät työlupaa aseena. Silloinkin, kun työlupaa ei tarvita, on usein ongelmia verojen ja sosiaaliturvamaksujen kanssa. Monet siirtolaiset eivät tunne omia oikeuksiaan, eivätkä nämä oikeudet ole selviä kaikille työnantajillekaan.” (Irlanti)

”Espanjassa on siirtotyöläisiä, jotka työskentelevät kausiluontoisesti ja asuvat järkyttävän huonoissa oloissa. He eivät tunne oikeuksiaan, ja heitä käytetään hyväksi. EU-tasolla pitäisi tehdä tälle asialle jotakin.” (Espanja)

4.2 Edellytysten luominen osallistumiselle

Keskustelun toisena avainasiana olivat osallistumisen erilaiset mahdollisuudet eri EU-maissa. Unionin tulisi luoda selkeät ohjeet ja kriteerit sen varmistamiseksi, että köyhät ihmiset pääsevät osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan kaikissa jäsenmaissa.

Olisi luotava edellytykset monien järjestöjen saamaan yhteisrahoitukseen: pienten kansalaisjärjestöjen on muuten lähes mahdoton päästä käsiksi tarjolla oleviin EU-tukiin. Pienten järjestöjen mukana olo edellyttää myös toimihenkilöiden koulutusta ja taitojen parantamista.

Organisointia paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla

”Paikallinen taso on tärkein. Se on ensimmäinen vaihe, kun halutaan jakaa kokemuksia niiden kansalaisten kanssa, joilla ei yleensä ole mahdollisuutta tulla kuulluiksi. Minä asun Roomassa. Kokeilemme siellä uutta työmuotoa, jossa paikallishallinnon virkamiehet tapaavat alueen asukkaita.” (Italia)

”Perustimme kuusi kuukautta sitten asiantuntijaryhmän osallistumaan kansallisen toimintasuunnitelman laatimiseen. Huomasimme, että on aloitettava paikalliselta

tasolta. Isossa-Britanniassa on paljon paperilla annettuja lupauksia osallistumisen tukemisesta. Me haluamme kuitenkin todella osallistua suunnitelmien laadintaan paikallisella ja alueellisella tasolla. Suunnittelutyö ei koostu pienistä yksittäisistä suunnitelmista. Se on prosessi, joka alkaa paikalliselta tasolta ja vaikuttaa laajempiin suunnitelmiin. Esimerkiksi Skotlannissa on tehty tilastoja, jotka voidaan liittää kansalliseen toimintasuunnitelmaan.” (Iso-Britannia)

”Meillä on esimerkki projektista, joka toimii monilla alueilla hyvin. Viranomaisten pitäisi viedä sitä eteenpäin. Hyviä tuloksia tuottavia hankkeita ei pitäisi keskeyttää kuuden kuukauden jälkeen. Tarvitsemme pitemmän aikavälin hankkeita, jotka verkostoituvat keskenään. On opittava projekteissa saaduista kokemuksista niin, ettei samoja virheitä toisteta jatkossa.” (Ranska)

4.3 Uudenlaista köyhyyttä

Uudeksi varsinkin lapsia koettelevaksi köyhyyden muodoksi todettiin se, ettei ole tilaisuutta käyttää nykyajan viestintä- ja informaatioteknologiaa. Lapset, joilla ei ole internet-yhteyksiä, eivät voi kätevästi tarkistaa tietoja verkosta. Näin he joutuvat koulutuksellisesti muita huonompaan asemaan. EU voisi tehdä nykyistä enemmän parantaakseen pienten järjestöjen ja paikallisten toimintaryhmien mahdollisuuksia hyödyntää viestintä- ja informaatioteknologiaa.

Kokouksen paneelikeskustelijoiden ja muiden osanottajien välinen dialogi

Kuten raportin edellisessä osassa todettiin, kaikissa työpajojen keskusteluissa nousi esille joitakin pääteemoja. Kokouksen täysistunto perustui dialogiin paneelikeskustelijoiden ja työpajoihin osallistuneiden välillä. Raportin tässä osiossa kysymykset ja vastaukset on ryhmitelty tiettyjen otsikoiden alle.

Puheenjohtaja: Professori Seamus O. Cinneide, Maynoothin yliopisto, Irlanti

Paneelin jäsenet:

Perhe- ja sosiaaliministeri Mary Coughlan

Belgian sosiaalisen integraation, tasavertaisten mahdollisuuksien ja kaupunkisuunnittelun ministeri Maria Arena

EU:n komission sosiaali- ja työllisyysasiain direktoraatin syrjinnänvastaisen yksikön johtaja Armindo Silva

EU:n sosiaaliturvakomitean jäsen ja Luxemburgin perhe- ja nuorisoasiain ministeri Brigitte Weinandy

EU:n köyhyydenvastaisen verkoston varapuheenjohtaja Ludo Horemans

Professori Seamus O. Cinneide avasi istunnon. Hän muistutti paikalla olevia siitä, että EU:n puheenjohtajamaa Irlanti oli luvannut viedä unionin kolmannen köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokouksen ehdotuksia ja suosituksia eteenpäin. Ministeri Mary Coughlan oli jo aiemmin luvannut yhdistää tässä kokouksessa esille tulleita asioita kahdessa muussa Irlannin puheenjohtajakaudella pidetyssä konferenssissa esille tulleisiin päätelmiin. Nämä konferenssit olivat ”Liikkuvuus ja sosiaalinen syrjäytyminen: työllisyyden ja sosiaalipolitiikan merkitys” sekä ”Perheet, muutos ja Euroopan Unionin sosiaalipolitiikka”. Ministeri kutsui yhden kokouksen osanottajan, alankomaalaisen Sandra Christianin, esittämään joitakin omia kommenttejaan viimeksi mainitusta konferenssista.

Perheestä: Sandra Christian

Alankomaalainen Sandra Christian antoi liikkuvan lausunnon, joka perustui hänen omiin kokemuksiinsa. Hän kertoi miten hänen kokemansa todellisuus ja huoli tulevaisuudesta yksinhuoltajaperheen isoäitinä ilmenevät kaikissa EU-maissa. Irlannin puheenjohtajakaudella pidetyssä EU:n perheasioiden ja sosiaalisen inklusion konferenssissa hänestä oli rohkaisevaa tavata muitakin, jotka olivat kokeneet samanlaisia arvojen ja perhemallien muutoksia kuin hänkin ja jakoivat hänen huolensa lasten ja vanhusten hoidosta. Perheasiainministerille Euroopan neuvostoon vietäväksi

hän antoi viestin siitä, että meillä on vastuunalainen tehtävä tarjota lapsillemme parempi elämä kuin minkä itse olemme saaneet.

Kysymyksiä erilaisuudesta ja syrjinnästä: peruspalveluiden saatavuus

Millaisella politiikalla aiotte taata, ettei sosiaaliturvaan kuuluvia toimenpiteitä jätetä hyväntekeväisyyden ja vertaistuen varaan?

Mitä EU voi tehdä tukeakseen niitä erilaisia väestöryhmiä, joita syrjitään: joilla on aliedustus päätöksenteossa ja yliedustus rankaisutoimien kohteina.

Miten poistamme negatiiviset leimat kaikilta syrjäytyneiltä niin, että he voivat saada työtä, heille kuuluvia etuisuuksia ja kunnolliset asunto-olot?

Miten voidaan taata peruspalvelut köyhille ja syrjäytyneille?

Miten voidaan parantaa vammaisten ihmisten liikkumismahdollisuuksia, kun vammaisena on usein vaikeaa päästä julkisille paikoille?

Miten voidaan parantaa laittomien siirtolaisten mahdollisuuksia saada lailliset asiapaperit?

Miten lasten päivähoitomahdollisuuksia voi kehittää niin, että yksinhuoltajat voivat osallistua enemmän yhteiskunnan toimintaan?

Mitä ollaan tekemässä tutkintojärjestelmien yhdenmukaistamiseksi eri maissa, mikä parantaisi siirtolaisten integraatiomahdollisuuksia? ”Tutkintoani ei tunnusteta päteväksi Italiassa. Koulutuksestani huolimatta minulle tarjotaan vain manuaalista työtä.”

Ministeri Mary Coughlan aloitti puheenvuoronsa toteamalla, että joka maassa on omia köyhyyden riskitekijöitä. Mitä tulee esim. suhteelliseen köyhyyteen, varallisuusero työssä käyvien ja työttömien välillä on sitä suurempi, mitä suurempi osa kansasta on työelämässä. Maahanmuuttajien oikeudet on turvattava. Tätä varten on säädetty paljon lakeja, mutta oikeudenmukaisuuteen on vielä pitkä matka. Lainsäädännön toteuttaminen on vaikeaa. Varsinkin yksinhuoltajilla köyhyyden vaara on suuri. Irlannin puheenjohtajakaudella on otettu edistysaskeleita työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen helpottamiseksi. Työnantajien kanssa on kuitenkin hankala neuvotella sopimuksia esimerkiksi joustavista työajoista tai osa-aikatyöstä.

Hän jatkoi: ”Kysymystä siitä, miten saamme kansalaisyhteiskunnan mukaan toimintaan ja varmistamme kansalaisten täydet osallistumismahdollisuudet, ei ole vielä kokonaan ratkaistu. Irlannissa tapaan ministerinä kaikkien eri järjestöjen edustajat budjettia valmistelevan keskustelun merkeissä. Niin sanottu alhaalta ylöspäin toimiva lähestymistapa voi osoittautua hyvin hyödylliseksi. Vähän aikaa sitten järjestin esimerkiksi avoimen keskustelutilaisuuden perheiden tilanteesta monien paikallisten toimintaryhmien kanssa. Kaikki asiasta kiinnostuneet olivat tervetulleita mukaan.

Joskus on turhauttavaa yrittää saada aikaan poliittisia muutoksia. Meidän on kuitenkin pyrittävä lisäämään vaikutusmahdollisuuksiamme ja osallistumaan poliittiseen elämään – ei vain vastustamaan kaikkea. On tiedettävä, miten ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia parannetaan entistä tehokkaammin muun muassa koulutuksen avulla. Poliitikkoina tarvitsemme teidänlaisianne ihmisiä kertomaan, miten asiat oikeasti ovat.”

Ministeri Maria Arena vastasi kysymyksiin näin: ”Meidän on varmistettava, että ihmiset saavat ruokaa, koulutusta, kulttuuripalveluja ja heille kuuluvat kansalaisoikeudet. On elitististä puhua osallistumisesta, kun perustarpeetkaan eivät tule tyydytyiksi. Valtion ei pitäisi siirtää vastuutaan kansalaisjärjestöille. Hallituksella on vastuu siitä, että kaikki saavat perustoimeentulon, asunnon ja koulutusmahdollisuuksia. Tilanteemme on ristiriitainen. Toisaalta tavoitteenamme on poistaa köyhyys vuoteen 2010 mennessä; toisaalta eräät direktiivit vaativat vähentämään sosiaalisia suojaustoimenpiteitä.”

Vastauksessaan kysymykseen siirtolaisten oikeuksista ministeri Arena puhui köyhyyden eri ulottuvuuksista, perusoikeuksien toteutumisen merkityksestä ja tarpeesta ottaa laittomat siirtolaiset huomioon.

”Siirtolaisista on puhuttava EU:n tasolla. Jos jokin maa yksinään valitsee avokätisen siirtolaispolitiikan, se voi tuhota solidaarisuuden ja avokätisyyden. Esimerkiksi Alankomaat harjoittivat ennen avoimempaa siirtolaispolitiikkaa. Siitä seurasi tilanne, joka ei voinut jatkua. Tämä on johtanut siihen, että maan siirtolaiskäytäntö on nyt vähemmän salliva kuin muissa EU-maissa. Ministeri totesi myös, että ”Belgiassa on ”Centre d’Egalite de Chance”, joka vastaa arkielämän tasolla kaikesta syrjinnän eri muotoja vastustavan lainsäädännön toteuttamisesta ja valvonnasta. Tällainen elin voisi olla varteenotettava vaihtoehto muissakin EU-maissa.”

Ministeri Maria Arena puhui myös oikeudesta asialliseen asumiseen. Hän kuvaili nykytilannetta, jossa kasvava joukko epärehellisiä kiinteistönomistajia hankkii itselleen rahaa köyhien kustannuksella. Esimerkkinä hän mainitsi viisikerroksisen rakennuksen, jonka pohjakerroksessa ei ollut suihkuja eikä saniteettitiloja. Kuitenkin tämä pohjakerros vuokrattiin 15 laittomalle siirtolaiselle, ja heistä jokaisen oli maksettava asumisestaan 250 euroa kuukaudessa. Ratkaisuksi ministeri esitti julkisen sektorin perustamia sosiaalisen avustamisen keskuksia. Ne työskentelisivät yhdessä kiinteistöjen omistajien kanssa ala-arvoisten asuntojen peruskorjaamiseksi. Näin syntyisi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

EU:n komission edustaja Armindo Silva puhui turvapaikanhakijoiden ja muiden maahanmuuttajien integroitumisesta yhteiskuntaan. Hän mainitsi, että viime vuosina EU:N alueelle on tullut runsaasti laittomia maahanmuuttajia. Tämä aiheuttaa vakavia sosiaaliseen integraatioon liittyviä ongelmia, joita työmarkkinoilla ei pystytä selvittämään ilman muun yhteiskunnan apua. EU:n tasolla turvapaikanhakijoiden ja muiden maahanmuuttajien kotouttaminen on EQUAL-ohjelman ensisijainen tavoite.

”Saamme kohta ensimmäiset tätä ohjelmaa koskevat arviointitulokset. Toinen keskeinen ongelma on kansallisten vähemmistöjen integraatio. Se on tullut entistä merkittävämmäksi unionin laajentumisen yhteydessä. Kuten JIMS-raportissa todetaan, romaniväestön tilanne joissakin uusissa jäsenmaissa on huolestuttava. Entisten kommunistihallitusten aikana romaneille oli järjestetty omia työllisyysohjelmia. Ne kuitenkin kaatuivat hallitusten mukana. Monissa uusissa EU-maissa, esim. Unkarissa, romanit muodostavat merkittävän väestönosan. Meidän on mietittävä, miten EU-tasolla voidaan ratkoa laajamittaisen syrjinnän ja köyhyyden romaneille aiheuttamia ongelmia. Tähän asti EU:n ohjelmissa on noudatettu horisontaalista lähestymistapaa, eikä ohjelmia ole kohdennettu etnisen alkuperän mukaan. Tällä hetkellä romaninaisten ja –lasten tilanne on nostettava etualalle. Kansalliset sosiaaliseen inklusioon liittyvät raportit ovat tuoneet esille erityisongelmia romaniyhteisöissä. Tilanteeseen on puuttettava.”

”Viime vuodesta lähtien EU:ssa on ollut syrjinnänvastainen lainsäädäntö, joka pitäisi toteuttaa. Kuitenkaan kaikki uudet jäsenmaat eivät vielä ole liittäneet sitä kansallisiin lakeihinsa. Jäsenmaissa on vahvistettava keskustelua eri osapuolten välillä ja käytävä sitä yhteiskunnan kaikilla tasoilla.”

Köyhien näkökulman liittäminen muita asioita koskevaan päätöksentekoon saa osakseen kasvavaa huomiota. Irlannissa on jo olemassa köyhien kannalta asioita tutkiva elin. Näin tunnustetaan, että köyhyys on yhteiskunnan kaikkiin osa-alueisiin vaikuttava ongelma. Kyseinen elin voi painostaa kaikkien alojen päättäjiä tarvittaviin toimiin. EU:n tasolla edistystä voidaan saada aikaan perustuslaillisen sopimuksen avulla. Sopimukseen sisältyy nimenomainen viittaus siihen, että syrjinnänvastainen taistelu on otettava huomioon unionin toiminnassa päätöksenteon eri aloilla. Lisäksi mukana on perusoikeusasiakirja.

Brigitte Weinandy jakoi kysymyksissä esitetyn huolen vähemmistöryhmien asemasta: ”Tämä on suuri haaste kansallisten inklusiosuunnitelmien toisella kierroksella. Lähes kaikissa kansallisissa toimintasuunnitelmissa on mukana vähemmistöjen ongelmiin liittyviä toimenpiteitä sekä pohdintoja siitä, miten tilannetta voisi parantaa.”

Weinandy puhui myös varallisuuden jakamisen merkityksestä nyt, kun yleinen vauraus lisääntyy, mutta köyhyys samalla kasvaa: ”EU:n 15 ”vanhassa” jäsenmaassa ne mekanismit, jotka on luotu takaamaan minimituloja, sosiaalista hyvinvointia ja vähemmistöjen integraatiota yhteiskuntaan,

kertovat sitoutumisesta vaurauden jakamiseen. Paljon työtä tehdään sen hyväksi, että nämä toiminnot pysyvät käynnissä, ja köyhät ihmiset saavat niistä apua.

Kysymyksiä osallistumisesta: ”äänettömien ääni kuuluvaksi”

Miten äänettömien ihmisten äänet saadaan osaksi köyhydenvastaisen politiikan kehitystä?

Miten voidaan parantaa siirtotyöläisten työ- ja elinoloja?

Miten voidaan helpottaa niiden lasten koulutuksellista asemaa, joilla ei ole mahdollisuuksia internetin käyttöön?

Miten lasten sieppaukset voidaan estää?

Ministeri Maria Arena toisti näkemyksensä, että ihmisten omien kokemustensa perusteella antamiin todistajanlausuntoihin on vastattava välittömästi. Hän jatkoi toteamalla: ”Köyhyyden poistamiseen 10 vuodessa tarvitaan pitkän ja keskipitkän aikavälin perspektiiviä. Toiminnan pitää perustua perusoikeuksiin. Vaikeissa tilanteissa olevat ihmiset tarvitsevat oikeuksistaan selkeällä kielellä annettua tietoa.”

Ministeri Mary Coughlan puhui kokouksessa esiin nousseesta lapsikaappauskysymyksestä. Hän painotti, että tällaisia kaappauksia ei kerta kaikkiaan voida hyväksyä. Hän kannatti ajatusta, että kaappaukset eivät ole pelkästään valtioiden sisäisiä oikeusasioita. Ministeri haluaa edistää niiden torjumista EU:n tasolla. Hän aikoo tehdä parhaansa, että saadaan liikkeelle tarvittava poliittinen tahto ja riittävät resurssit kaappausten lopettamiseksi.

Ministeri Maria Arena ilmaisi mielipiteensä osallistumisesta: ”Mitä osallistumiseen tulee, kansalaisten suoraa osallistumista voidaan edustuksellisessa demokratiassa edistää monin eri tavoin. Tällaisia työmuotoja tulisi vahvistaa rohkaisemalla ihmisiä äänestämään. Osallistuminen ei saisi rajoittua vain eliittiin. Esimerkiksi Belgiassa hyväksyttiin laki, joka antoi äänioikeuden myös maassa asuville ulkomaalaisille. Tämä toteutettiin siitä huolimatta, että eräässä mielipidekyselyssä yli 60% väestöstä vastusti tätä järjestelyä. Perusteettomien pelkojen voittamiseen tarvittiin vahvaa johtajuutta.”

Armando Silva viittasi kahteen kysymyksessä esille tulleeseen pääaiheeseen, jotka ansaitsevat enemmän huomiota: ”Toinen tärkeä aihe ovat maahanmuuttajien asuinolosuhteet. Toinen on tietoteknologian käyttö ja sen suhde syrjintään. Syrjinnänvastaisen yhteisötoimintaohjelman piirissä EU:n komissio on parhaillaan toteuttamassa kahta laajaa tutkimusta näistä aiheista. Tarkoituksena on löytää hyviä käytäntöjä sekä tutkia, miten voidaan tehokkaasti kohdentaa näihin asioihin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä.”

Puhuessaan kuulluksi tulemisesta Brigitte Weinandy otti esiin kysymyksen, mikä olisi paras tapa järjestäytyä, jotta meitä kuunneltaisiin. ”Pelkkä suoran vaikuttamisen lisääminen ei ratkaise köyhyyttä kokevien ihmisten kohtaamia ongelmia. Niinpä on tärkeää puhua lobbauksesta. Köyhät ihmiset tarvitsevat painostusryhmän ajamaan etujaan. Sen suuremmalla vaikuttamisella ei kaikkia ongelmiamme voi ratkaista. Edustuksellisen demokratian piirissä erilaisia intressiryhmiä edustavat järjestöt, jotka voivat käydä dialogia poliitikkojen kanssa. Jos ilmaisee mielipiteensä järjestyneesti kansalaisjärjestöjen kautta, saa enemmän vaikutusvaltaa, kuin jos ottaa asiat esille suoraan itse. Voitte valita ihmisiä ajamaan etujanne ja valita edistettäviksi asioita, jotka koskevat mahdollisimman monia ihmisiä.”

Kysymyksiä osallistumisen rakenteista ja käytännöistä

EU:n direktiivit johtavat energialaitosten yksityistämiseen. Meidän kokemustemme mukaan tästä seuraa, että emme saa sähköä tai kaasua. Tämä on ensimmäinen askel kohti syrjäytymistä. Vahvistaako EU:n markkinoiden vapauttaminen yhteiskunnan kaksijakoistumista? Sitoutuvatko EU:n viranomaiset estämään näitä direktiivien haittavaikutuksia ja tarjoamaan lisää tietoa energiamarkkinoiden vapauttamisesta?

Voiko EU asettaa köyhydenvastaisen työn johtoon suosittelemalla jokaiselle jäsenvaltiolleen oman kansallisen köyhyyskokouksen rahoittamista ja järjestämistä

osana kansallista inklusiosuunnitelmaa? Mitä ministerineuvosto voi tehdä tällaisen ehdotuksen konkretisoimiseksi?

Miten kansalaisjärjestöt pääsisivät paremmin käsiksi EU:n taloudelliseen tukeen?

Millaisia uusia osallistumisen tai siihen liittyvän koulutuksen muotoja on tarjolla?

Voidakseen osallistua päätöksentekoon kansalaisjärjestöjen on oltava vahvoja. Mitä keinoja ehdotatte sen takaamiseksi, että resurssit uusiutuvat tavalla, joka edistää toimintaryhmien itsenäisyyttä?

Haluaisimme kunnan taistelua sellaista äärimmäistä rikkautta vastaan, joka perustuu taloudellisiin huijauksiin. Ilman tällaista rikkautta ei toisten tarvitsisi kärsiä

köyhyydestä. Mitä aiotte tehdä talousrikollisuuden ja veronkierron torjumiseksi?

”Toiset elävät rikkaina työläisten kustannuksella. Monet menettävät työnsä, kun yhtiöt sulkevat toimipaikkojaan ja muuttavat maihin, joissa työvoima on halvempaa. Miten voitte muuttaa yhtiöiden toimintatapoja niin, ettei niiden tuottama raha pakene maasta niiden mukana?”

Yksi osallistumisen ja onnistuneen osallistumisprosessin perusedellytyksistä on se, että poliitikot ovat valmiita dialogiin. Monet paikalla olevat edustajaryhmät kertovat, ettei päättäjiä kannata yrittääkään tavoittaa. Päättäjät eivät tee yhteistyötä yhdistysten kanssa, rajoittavat niiden toimintaa, eivätkä paneudu niiden esittämiin ongelmiin.

Miten saamme poliitikot perehtymään aktiivisemmin meitä koskeviin päätöksiin? Mitä meidän olisi tehtävä; mitä meidän olisi tarjottava heille vastineeksi dialogiin ryhtymisestä? Miten voimme tehdä yhteistyötä poliitikkojen kanssa niin, että köyhien ihmisten ääni tulee kuulluksi?

EU:n syrjinnänvastaiset käytännöt, kuten avoimen koordinaation menetelmä, pyrkivät saamaan jäsenvaltiot vastuullisiksi sosiaalisesta inklusiosta. Asia jää kuitenkin valtioiden oman hyvän tahdon varaan. Miten saamme ”pehmeän” lainsäädännön sitovammaksi? Voiko EU laatia selvät ohjeet ja kriteerit sen varmistamiseksi, että köyhät ihmiset pääsevät mukaan päätöksentekoon kaikissa sen jäsenmaissa? EAPN on kehitellyt yhteiskunnallista osallistumista kuvaavia indikaattoreita. Tälle työlle ei kuitenkaan ole järjestetty seurantaa. Millaista jatkoa indikaattorityölle on suunniteltu?

Ministeri Mary Coughlan vastasi: ”On vaikea luoda suoria yhteyksiä EU:n direktiivien ja eri maiden omien hallitusten toimintatapojen välille. Avoimen koordinaation menetelmässä etsitään parhaat käytännöt kustakin jäsenmaasta. Se on osoittautunut erinomaiseksi tavaksi luoda tällaisia yhteyksiä.”

Mitä rahoitukseen – varsinkin pienten kansalaisjärjestöjen osalta – tulee, asiaa voi ministeri Mary Coughlanin mielestä käsitellä käytännöllisesti. Rahaa tulisi antaa verkostoille ja niiden kautta pienemmille ryhmille. Kun tietyt aloitteet tuottavat hyviä toimintamalleja, ne voidaan ottaa yleiseen käyttöön. Tarvitaan myös kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Voimaantumisen, edunvalvonta, lastenhoito, terveys, perhesuhteet: kaikki tämä vaikuttaa elämämme laatuun. Yksi ongelma on siinä, että poliittisessa keskustelussa kaikista näistä asioista puhutaan erillisinä.

Ministeri Maria Arena totesi: ”Niin haavoittuvimpien ihmisten kuin virkamiestenkin pitää saada koulutusta. Belgiassa tullaan värväämään köyhiä ihmisiä virkamiesten avuksi toteuttamaan toimintakelpoisia käytäntöjä.” Hän puhui myös julkisten palveluiden yksityistämisestä ja kertoi vastustavansa näiden markkinoiden vapauttamista: ”Emme voi puhua siitä, että tarvitaan vahva sosiaalinen EU, jos samalla lisäämme sellaisten peruspalveluiden kuin vedensaannin markkinoiden vapautta.”

Indikaattoreita koskevaan kysymykseen ministeri vastasi, että indikaattorit ovat hänestä välttämättömiä, mutta että luvut eivät kerro tarpeeksi: aina ei nähdä, mitä niiden takana piilee. Niillä, jotka puhuvat työttömyysasteesta, ei aina ole mielessä kuvaa työttömistä ihmisistä. Myös laadullisella tiedolla voi olla tärkeä merkitys. Belgiassa on käytössä menetelmiä, joilla voidaan mitata toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta.

Armindo Silva totesi: ”Työpajoissa on noussut esille monenlaisia kysymyksiä. Osa niistä on sellaisia, että muissa yksiköissä toimivat kollegani pystyisivät vastaamaan niihin paremmin kuin

minä – esim. talousrikollisuutta tai energiaa koskevat asiat. Jos kaikkiin esille tullessiin kysymyksiin aiottaisiin antaa kunnan vastaukset, paikalle tarvittaisiin suuri joukko näitä kollegoja.” Hän jatkoi: ”Mitä tulee EU:n lainsäädäntöön, sitä on kritikoitu liiasta ”pehmeystä”. Niillä, jotka yrittävät kehittää tämäntyyppisiä lakeja omissa maissaan, on taipumus käyttää Euroopan Unionia viimeisenä hätäkeinona. Järkevämpi lähestymistapa tähän voi olla: ”enemmän valtaa sinne, missä ongelmat ovat”. Kukaan ei kannata EU-maiden sosiaalilainsäädäntöjen yhdenmukaistamista, eikä kovin moni keskitettyä unionin sosiaalipolitiikkaakaan. Avoimen koordinaation menetelmällä sen sijaan on paljon kannattajia. Tämä ei tarkoita, ettei meidän pitäisi laatia yhtenäisiä ohjeita minimitulosta ja muista vastaavista järjestelyistä: huolen aiheena on se, pystytäänkö kaikilla erilaisilla toimintatavoilla takaamaan jokaiselle kansalaiselle ihmisarvoinen elämä.

Euroopan sosiaalirahasto harkitsee jo nyt köyhyyden- ja syrjinnänvastaisen taistelun asettamista ensisijaiseksi tavoitteekseen. 20% kaikista käytetyistä varoista käytetään nyt tämänsuuntaiseen toimintaan. Ongelmana on kuitenkin se, miten tukeen oikeutetut pääsisivät näihin varoihin käsiksi. Nykyisen lainsäädännön aikana voidaan kyllä myöntää pieniä avustuksia. Kuitenkin on epäselvää, ovatko vuoden 1999 uudistuksen tavoitteet toteutuneet. Jotkut esille tulleet ideat ansaitsevat vakavaa harkintaa, esim. takuurahasto pienille kansalaisjärjestöille.”

Brigitte Weinandy totesi, että lainsäädännöllisesti olisi mutkikasta muuttaa joidenkin alojen tutkintoja kansallisista EU-kelpoisiksi. Se etäännyttäisi näiden alojen käytäntöjä paikallisesta ja kansallisesta toiminnasta. Kansalliset toimintasuunnitelmat ja avoimen koordinaation menetelmä lasketaan kuuluviksi ”pehmeään” lainsäädäntöön. Silti niillä on varsin suuri merkitys. Toisten maiden paine yksittäiseen jäsenvaltioon nähden voi olla melkoinen, ja tämä on yksi koko prosessin parhaista puolista. Se velvoittaa myös jäsenvaltioita sitoumuksiin, joiden tuloksellisuudesta laaditaan raporteja.

Ludo Horemans puhui EU:n köyhyydenvastaisen verkoston puolesta: ”Haluaisin tuoda esille joitakin tärkeitä asioita, jotka liittyvät EU:n köyhyydenvastaiseen verkostoon, teidän työhönne kansallisella tasolla sekä painostukseen EU:n tasolla. Verkostomme tavoitteiden toteutuminen kaikkialla EU:ssa riippuu teidän kansallisen työnne onnistumisesta. Jos aiomme saada EU-tason lobbauksen onnistumaan, teidän on harjoitettava vastaavaa painostusta kansallisella tasolla.”

Hän muistutti osanottajille: ”Ministeri Mary Coughlan esittelee tämän kokouksen päätelmiä ministerineuvostolle. Armindo Silva totesi EU:n komission puolesta, että kysymyksenne ylittävät työllisyys- ja sosiaaliministerien ja jopa komission työllisyys- ja sosiaaliasiain direktoraatin toimialueen. Tämä nostaa esille verkostomme kannalta kiinnostavia asioita. Verkosto painottaa kansalaisjärjestöväen voimaantumisen ja koulutuksen tukemista ja rahoittamista, sekä järjestöjen mahdollisuuksia saada tällaiseen toimintaan taloudellista tukea myös EU:lta.

Loppupäätelmiä

Ministeri Mary Coughlan päätti osuutensa istunnossa esittämällä lyhyesti joitakin johtopäätöksiä käydystä keskustelusta: hänen mielestään siinä oli korostuneesti noussut esille muutama pääteema. Nämä olivat:

- kaikkien toimijoiden jatkuvan osallistumisen merkitys
- sellainen osallistuminen voi johtaa poliittisen kehityksen kannalta hyödylliseen ajatusten vaihtoon
- kokemustenvaihto stimuloi tehokkaasti ihmisiä toimintaan
- aktiivinen osallistuminen johtaa käytäntöjen ja niiden toteutuksen paranemiseen
- avaintoimijoiden on oltava hyvin järjestäytyneitä ja saatava riittävästi resursseja.

Ministeri Coughlan onnitteli kaikkia kokouksen järjestämiseen osallistuneita. Hän lupasi kertoa tapahtumasta ministerineuvostolle.

EAPN:n puheenjohtaja Maria Marinakou totesi EAPN:n puolesta seuraavaa. Kokouksen aikana toteutettu ja käsitelty tutkimus vahvistaa työpajoihin osallistuneiden ihmisten suoria kertomuksia. Se osoittaa, että niillä rakenteilla ja mekanismeilla, jotka on tarkoitettu

aktivoimaan ja helpottamaan ihmisten osallistumista päätöksentekoon, on rajoituksensa. Järjestelyjen pitäisi tehdä ihmisistä osa ratkaisua, ei osa ongelmaa. Kansallisten toimintasuunnitelmien laadintaprosessista on seurannut merkittäviä parannuksia tilanteeseen, mutta vieläkin puuttuu poliittista tahtoa viedä tätä kehitystä eteenpäin.

Marinakou suositteli seuraavia asioita:

- EU:n komissio voisi koventaa eräitä direktiivejä, jotka lisääisivät jäsenvaltioiden vastuuta
- Kansallisella tasolla tarvitaan enemmän rahaa osallistumisen lisäämiseen
- Perustarpeiden tyydyttymisen takaamiseksi kaikille tarvitaan kattavaa sosiaaliturvaa
- Tarvitaan asianmukaisesti mitoitettuja resursseja koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen
- Työpaikkoja luotaessa pitäisi saada aikaan nimenomaan laadukkaita työpaikkoja, ei epävarmoja ja satunnaisia

Marinakou painotti, että kysymys ei ole vain minimitoimeentulon takaavasta turvaverkosta vaan myös tasa-arvosta, solidaarisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Jos nämä arvot kielletään, sillä on seurauksia niin EU:n taloudelliselle kuin sosiaalisellekin kehitykselle. Kokouksessa on kuultu monia liikuttavia kuvauksia syrjinnästä, joka on selkeästi EU-tasolla jo sovittujen käytäntöjen vastaista. Jos taloudellista kilpailua harjoitetaan kiinnittämättä huomiota siihen, miten se vaikuttaa sosiaaliseen inklusioon, syntyy jakautumista, joka loppujen lopuksi rajoittaa taloudellisen vaurauden kehitystä. Jos tuotantoa ja palveluita yksityistetään ajattelematta sosiaalista inklusiota, kodittomuus ja perheiden hajoaminen lisääntyy; samalla syntyy yhteiskunnalle suuria lisäkustannuksia. EU:ssa ihmisoikeuksien pitää olla toiminnan keskiössä, ja köyhyydenvastaisen taistelun on oltava agendan huipulla.

”Luotamme siihen, että ministeri Coughlan ammentaa ajatuksia kokouksessa kuulluista näkemyksistä, kiinnittää huomiota köyhyyttä ja sosiaalisen inklusion ongelmia kokevien ihmisten mielipiteisiin ja välittää niitä ministerineuvostolle. EU:n 25 jäsenmaassa on yhteensä 68 miljoonaa sellaista ihmistä, jotka kohtaavat arjessaan köyhyyttä ja syrjäytymistä. Heitä ei voi jättää odottamaan jotakin kuvitteellista ajankohtaa, jolloin olisi oikea hetki ratkaista heidän kaikki ongelmansa. He tarvitsevat parempaa elämänlaatua juuri nyt.”

Pohdintoja: teoriasta käytäntöön

Teorian ja käytännön välinen kuilu

Kokouksen osanottajien omat todistajanlausunnot ja henkilökohtaiset esimerkit toivat esille kuilun, joka on sosiaalisen inklusion teorian ja käytännön arkielämän välillä. He analysoivat sitä, miten EU:n direktiivit tai suuryritysten toimenpiteet ovat vaikuttaneet heidän elämäänsä. Pahimmat puutteet liittyivät perusoikeuksien toteutumisen tukemiseen. Tämä olisi pidettävä mielessä, kun EU:n uutta perustuslakia ryhdytään toteuttamaan. Kokouksen osanottajat kertoivat, miten järjestöt ja yksittäiset ihmiset pelkäävät osallistua muutoksia vaativiin kampanjoihin, jos ovat kovin riippuvaisia valtion taloudellisesta tuesta. Paneelikeskustelijat yhtyivät moniin osanottajien kysymyksissä esiin nousseisiin huoliin. Oli myös asioita, joista ei päästy yksimielisyyteen: tarvitaan lisää keskustelua.

Jatkokeskustelun aiheita

a) Saavutetaanko köyhien ihmisten osallistumistavoite paremmin heitä edustavien järjestöjen avulla vai päättäjiin suoraan vaikuttamalla? Työpajoissa käydyt keskustelut näyttävät osoittavan, että köyhät ja syrjäytyneet haluavat tulla kuulluiksi suoraan. Tähän he kuitenkin tarvitsevat tukea ja koulutusta erilaisilta verkostoilta ja järjestöiltä. Tuodakseen esille yhteisiä kokemuksiaan heidän tulisi olla myös aktiivisesti mukana järjestöissä ja verkostoissa. Kun julkisen sektorin viranomaiset rohkaisevat köyhiä ja syrjäytyneitä yhteiskunnalliseen osallistumiseen,

heidän tulisi varmistua siitä, että asiantuntijoina käytetään sellaisia järjestöjä, jotka aktivoivat näitä ihmisryhmiä suoraan vaikuttamiseen.

b) Ovatko järjestelmien käyttäjien asiantuntemuksen hyödyntäminen ja päättäjien työhön vaikuttaminen samanaikaisia prosesseja? Tutkimuskyselyyn vastauksissa näiden asioiden välillä nähtiin kansallisella tasolla hyvin vähän eroa. Vastausten mukaan palveluiden käyttäjät voivat hyötyä kovasti mahdollisuudesta kommentoida tarvitsemiensa palveluiden kehittelyä ja toteutusta ja antaa niistä palautetta. Näin voidaan parantaa palveluiden laatua. Kuitenkin keskustelu jonkin palvelun laadusta voi tapahtua erillään poliittisesta päätöksenteosta, joka koskee palvelun tasoa, rahoitusta ja toteutustapaa. Kaiken kaikkiaan viranomaiset jakavat tarpeet mielellään erilaisiin alaryhmiin, mikä saattaa helpottaa resurssien tehokkaampaa jakamista. Kokouksen osanottajat painottivat, että tällaisessa lähestymistavassa on vaarana, että oikeudenmukaisuus korvautuu hyväntekeväisyydellä, ja jotkut ryhmät eristetään ja leimataan kielteisesti. Köyhyyden eri muotojen torjumiseksi tarvitaan toimenpiteitä, jotka yhdistävät yleisen päätöksenteon köyhyyden- ja syrjäytymisenvastaiseen taisteluun. Tämä tuli voimakkaimmin esille silloin, kun keskusteltiin vesi- ja energialaitosten yksityistämisestä.

c) Millainen yhteys vallitsee köyhyyden poistamiseen tähtäävien toimien ja sosiaalipolitiikan välillä? On tehtävä entistä enemmän työtä sen eteen, että olemassa olevat sosiaaliturvajärjestelyt pysyvät vakaina, jotta köyhät ihmiset voivat edelleen saada niistä tukea. On ristiriitaista, että tavoitteena on poistaa köyhyys vuoteen 2010 mennessä samaan aikaan, kun säädetään direktiivejä, joiden tavoitteena on vähentää sosiaalisia suojelutoimenpiteitä. Köyhille ja syrjäytyneille elintärkeitä valtion tuottamia hyvinvointipalveluita uhkaavat säästöjen ja/tai markkinoiden vapauttamisennimissä tehtävät leikkaukset.

Näistä päästiin yksimielisyyteen

EU:n kolmannessa köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksessa korostettiin voimakkaasti yhteistä sitoutumista ihmisen perusoikeuksiin sekä kaikenlaisen syrjinnän vastustamista. Osanottajien omat viimeaikaiset kokemukset kertovat kuilusta, joka vallitsee teoreettisten sitoumusten ja arkitodellisuuden välillä. Romanian, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden syrjintä pikemminkin lisääntyy kuin vähenee. Keskusteltiin lainsäädännöstä, jolla rangaistaisiin sitoumusten toteuttamatta jättämisestä. Lyhyellä aikavälillä suositeltiin avoimen koordinaation menetelmän entistä voimakkaampaa käyttöä painostustarkoituksiin. Lisäksi on asioita, joissa tarvittaisiin enemmän yhteistyötä ja/tai seurantaa:

1. yhteinen, kaikkien EU-maiden hyväksymä määritelmä siitä, mitä tarkoitetaan rakenteilla ja mekanismeilla ”joilla köyhät ja syrjäytyneet ihmiset saadaan mukaan heitä koskevien päätösten tekemiseen ja toteuttamiseen”. Määritelmään pitäisi liittää ohjeet siitä, miten resurssit kohdennetaan niin, että nämä mekanismit toimivat tehokkaasti. Mukana pitäisi olla myös entistä parempaa arviointitietoa osallistumisprosessien tuloksista.
2. Siirtotyöläisten työ- ja elinolojen parantamiseksi tarvitaan ohjelma, jossa hyödynnetään entistä tehokkaammin tällaisesta toiminnasta tiedossa olevia esimerkkejä.
3. Tarvitaan yhteiset ohjeet hallitusten ja kansalaisjärjestöjen rooleista köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten osallistumisen mahdollistajina. Tähän täytyy liittää koulutusta keinoista, joilla osallistuminen saadaan tehokkaaksi.
4. On sitouduttava antamaan riittävästi rahoitusta kansallisen tason verkostoille ja niiden välityksellä pienemmille ryhmille.
5. Pienten kansalaisjärjestöjen tulisi saada helpommin tukea EU:n sosiaalirahastolta.
6. Köyhien ihmisten näkökulma olisi otettava entistä paremmin huomioon, kun EU päättää asioista, joilla on suoraa vaikutusta köyhien elämään. Tämä koskee esim.

sosiaaliturvaa, energiamarkkinoiden vapauttamista sekä siirtotyöläisten työ- ja elinoloja.

7. On hyödynnettävä tehokkaammin olemassa olevia koulutuksen ja taitojen kehittämisen malleja. Eri maiden tutkintojärjestelmiä pitää yhdenmukaistaa ja lisätä ihmisten mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

8. Virkamiehille on annettava koulutusta osallistumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

9. Tarvitaan perhemyönteisiä päätöksiä. Työnantajien kanssa on käytävä enemmän neuvotteluja perheiden kannalta joustavista työjärjestelyistä. Esimerkiksi osa-aikatyöstä olisi hyötyä kaikille vanhemmille – erityisesti yksinhuoltajille.

10. Kaikilla kansalaisilla pitää olla mahdollisuus saada selväkielistä tietoa perusoikeuksistaan.

11. Lapsikaappauksia vastaan tarvitaan oma toimintaohjelma.

Osana prosessia

Kokouksen kaikissa istunnoissa vallitsi avoin keskusteluilmapiiri. Ajatustenvaihto oli vilkasta ja tervehenkistä, eikä siinä ollut katkeruutta tai vihamielisyyttä. Irlannin puheenjohtajakaudella onnistuttiin merkittävästi syventämään köyhien ihmisten ja päätöksentekijöiden välistä vuoropuhelua. Yleisesti oltiin yhtä mieltä siitä, että prosessiin pitäisi ottaa mukaan entistä enemmän toimijoita: monien eri alojen päätökset vaikuttavat köyhien asemaan. Samaa mieltä oltiin siitäkin, että nämä kokoukset pitäisi nähdä osana jatkuvaa prosessia. Prosessi jatkuu vuonna 2005, sillä luxemburgilainen ministeri Jacobs sitoutui siihen, että hänen maansa järjestää neljännen köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokouksen omalla puheenjohtajakaudellaan.

Osa 3: Tutkimus

Kysely

EU:n kolmannen köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokouksen valmistelujen yhteydessä oli nimetty tutkija hankkimaan tietoa keinoista, joilla pyritään saamaan ihmiset mukaan heitä koskevaan päätöksentekoon. Tutkimus perustui kyselyyn, jossa haettiin:

- esimerkkejä rakenteellisista mekanismeista, joiden avulla EU-maissa pyritään saamaan köyhiä ja syrjäytyneitä ihmisiä mukaan päätösten tekoon ja toteuttamiseen
- tietoa ja mielipiteitä siitä, onko tällaisten verkostojen olemassaolo antanut köyhille ja syrjäytyneille mahdollisuuksia saada äänensä kuuluiksi kansallisten sosiaalisen inklusion toimintasuunnitelmien laadinnassa
- ideoita asioista, joita voisi kehitellä tulevaisuudessa.

Kyselyt lähetettiin syrjinnänvastaisen toimintaohjelman komitean ja EAPN:n toimeenpanevan komitean jäsenille. Vastauksia saatiin 11. Mukana yhteistyössä olivat syrjinnänvastaisten komiteoiden jäsenet Itävallasta, Belgiasta, Tanskasta, Suomesta, Ranskasta, Saksasta, Irlannista, Luxemburgista, Portugalista, Ruotsista ja Iso-Britanniasta. Tutkimus toteutettiin maaliskuussa ennen EU:n laajentumista. Mukaan on kuitenkin otettu Tshekin tasavallan ministeriltä saatu vastaus. Kyselyt lähetettiin myös Euroopan köyhyysturvavastaiseen verkostoon kuuluviin kansallisiin jäsenverkostoihin. Näin saatiin 13 vastausta Itävallasta, Tanskasta, Belgiasta, Suomesta, Ranskasta, Saksasta, Kreikasta, Irlannista, Italiasta, Portugalista, Espanjasta, Alankomaista ja Iso-Britanniasta.

Kyselyssä pyydettiin esimerkkejä mekanismeista, joilla köyhiä ja syrjäytyneitä ihmisiä (ja järjestöjä, joihin he kuuluvat) pyritään saamaan mukaan päätösten tekemiseen ja toteuttamiseen. Kyselyn saatekirjeessä todettiin, että rakenteilla tarkoitettiin pysyviä järjestöjä, toimielimiä tai virastoja. Laajemmalla termillä mekanismi viitattiin myös asiantuntijafoorumeihin ja muihin keinoihin, joilla ihmisiä innostetaan vaikuttamaan suoraan päätöksiin ja niiden toteuttamiseen. Silti siinä, mitä eri vastaajat tarkoittivat rakenteilla tai mekanismeilla, oli suuria eroja. Asian korjaamiseksi on tehtävä lisää työtä jatkossa. Raporttiin on liitetty joukko esimerkkejä, jotka kertovat maaliskuussa 2004 tehdyistä tulkinnoista. Tämä voi luoda pohjaa tulevalle kehitykselle.

Esimerkkejä

Itävalta: palveluiden kohdentaminen

Itävallasta saatiin useita vastauksia eri lähteistä, ja maan syrjinnänvastaisen ohjelman komitean edustaja yhdisteli ne toisiinsa. Esiin nousi huomattava määrä esimerkkejä palveluiden tarjonnasta eri ryhmille, esim. lapsille, perheille, vammaisille ja ikäihmisille. Yksi Itävallan esimerkeistä on vanhusten neuvostolle annettu tuki. Siinä sovelletaan kohderyhmän oman asiantuntijuuden ja osallistumisen periaatteita.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

Itävallan vanhusten neuvosto, kansallinen

Budjetti: 143 892 euroa

Itävallan vanhusten neuvosto tarjoaa maan ikäihmisille mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon kaikissa heitä koskevissa asioissa.

Jos toimittaisiin köyhyyttä ja syrjäytymistä arjessaan kohtaavien ihmisten toivomalla tavalla, tällainen osallistumisen mahdollisuus laajennettaisiin koskemaan muitakin ryhmiä, esim. naisia, vähemmistöjä, asunnottomia, jne. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa vaikkapa sitä, että Itävallan työttömien vertaistuki- ja lobbaustoiminta, jolle halutaan luoda oma kansallinen verkosto, saisi samantapaiset toimintamahdollisuudet kuin vanhusten neuvosto.

Belgia: rakenteellista tukea

Belgian hallitus on selkeästi sitoutunut ottamaan köyhiä ja syrjäytyneitä ihmisiä mukaan heitä koskevaan päätöksentekoon ja tukemaan tätä tavoitetta edistävien rakenteiden kehittämistä. Mitä tulee kaikille avoimiin ilmaisiin osallistumismahdollisuuksiin, Belgiassa on voimassa kumppanuussopimus liittovaltion, maakuntien ja kuntien välillä. Sopimus tarjoaa koordinaatiomallin, josta voisi olla hyötyä muillekin EU-maille – varsinkin niille, joilla ei vielä ole mitään mekanismia, joka aktivoisi kansalaisia osallistumaan päätöksentekoon. Järjestelmällä on hyvät yhteydet kansalaisverkostoihin, joiden avulla puolestaan saadaan yhteys köyhiin ja syrjäytyneisiin ihmisiin. Kumppanuussopimus on rakenteellinen mekanismi, joka ottaa huomioon Belgian liittovaltion mutkikkaan hallinnollisen järjestelmän.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Köyhyyden, turvattomuuden ja syrjinnänvastaiseen taisteluun liittyvä palvelu, kansallinen ja alueellinen kaupungeissa ja maaseudulla

Budjetti 400 000 euroa

Päätavoitteet:

- tutkia, systematisoida ja analysoida tietoa turvattomuudesta, köyhyydestä ja syrjinnästä sekä oikeuksien toteutumisesta olemassa olevien indikaattoreiden perusteella
- laatia konkreettisia ehdotuksia ja suosituksia, joilla edistetään turvattomuuden- ja köyhyydenvastaista taistelua ja ihmisten integroitumista yhteiskuntaan
- laatia raportti vähintään joka toinen vuosi
- kutsua sopimuksen minkä tahansa allekirjoittajatahon pyynnöstä koolle ministerien välinen sosiaalinen integraatiokokous sekä laatia omasta aloitteestaan suosituksia tai sisäisiä raportteja tehtäväalueisiinsa liittyvistä asioista
- järjestää rakenteellista konsultointia, jossa asiantuntijoina toimivat kaikkein köyhimmät ihmiset.

Saadakseen suoraa asiantuntijapalautetta niiltä, joita päätökset koskevat, hallitus turvautuu Belgian riippumattomaan köyhyydenvastaiseen verkostoon, jonka toiminta puolestaan riippuu alueellisten köyhyydenvastaisten verkostojen työn onnistumisesta. Tämä heijastaa Belgian liittovaltiorakennetta. Verkostoista saatava tilanneanalyysi nostaa esille kuilua, joka on hyvien tavoitteiden toteuttamisyritysten, sinänsä toimivan metodologian ja arkitodellisuuden välillä.

Osallistumisprosessissa ei vielä ole kyetty luomaan tilannetta, jossa kaikki toimijat voisivat työskennellä tasa-arvoisina yhdessä. Osallistumista on lisäksi tuettu niin vähän aikaa, ettei merkittäviin tuloksiin ole vielä päästy. Belgian köyhyysturvavestaisen verkoston vastauksesta näkyy, että nykyinen toiminta voisi olla paljon tuloksellisempaa, jos sen resursseja hieman lisättäisiin strategisesti mielekkäällä tavalla, varsinkin tukemalla alueellisia kansalaisverkostoja.

Tshekin tasavalta: tukea tietyille ryhmille

Tshekin työ- ja sosiaaliministeriö antoi useita esimerkkejä sekä valtion että kansalaisjärjestöjen toiminnasta. Useimmissa niistä on kyse tietyille ryhmille suunnatuista palveluista. Meneillään on myös kiinnostava yhteiskuntasuunnittelun pilottihanke, jonka päätavoitteena on kaikkien toimijoiden (käyttäjien, tuottajien ja hankkijoiden) osallistuminen päätöksiin. Tätä yhteiskuntasuunnittelun mallia on sovellettu sosiaalipalveluihin. Tavoitteena on ollut tarpeiden ja resurssien tunnistaminen sekä parhaiden mahdollisten ratkaisujen etsiminen.

Tähän valittu tshekkiläinen esimerkki on yksi niistä harvoista, joissa kohderyhmien joukossa on kansallinen vähemmistö. Kyseessä on kansalaisten alueellisesti antama asiantuntijapalaute, joka toteutetaan sosiaali- ja terveysneuvostojen välityksellä. Neuvostot antavat päättäjille ohjeita vammaisiin ja romaneihin liittyvissä asioissa. Nämä alueelliset neuvostot pystyvät antamaan palautetta myös valtakunnan päättäjille.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

Sosiaali- ja terveysneuvostot, jotka toimivat neuvontaeliminä kunnille.

Tässä tapauksessa köyhät ja syrjäytyneet ihmiset ovat vammaisia ja romaneja, alueellinen

Budjetti: Rahoitus tulee kuntien ja maakuntien omista budjeteista.

Päätavoite: kunnallisten päättäjien neuvominen alueellisissa sosiaali- ja terveysasioissa.

Vastauksessaan tshekin työ- ja sosiaaliministeri painotti myös sitä, että koska maassa parhaillaan luonnostellaan ensimmäistä kansallista sosiaalisen inklusion toimintasuunnitelmaa, siellä ollaan innokkaita oppimaan tällaisia suunnitelmia aiemmin laatineiden maiden kokemuksista.

Tanska: teorian ja käytännön välisen kuilun sulkeminen

Tanskassa valtio ja kolmas sektori laativat yhteisen vastauksen, jonka syrjinnänvastaisen ohjelman komitean edustaja kokosi yhteen. Annetut esimerkit liittyvät lähinnä sosiaalipalveluihin. Ainoa esimerkki, jossa suoranaisesti viitataan köyhien ja syrjäytyneiden osallistumiseen, on tavoite saada tukipalveluiden käyttäjiä ja vapaaehtoistyöntekijöitä entistä enemmän mukaan asunnottomien järjestötoimintaan. Tässä esimerkkitapauksessa tunnustetaan tarve kehittää ”kumppanuuden henkeä sekä nykyisten syrjäytyneiden että niiden kanssa, jotka ovat aiemmin olleet marginaalissa”. Tähän valittu valtiolliseen toimintaan liittyvä esimerkki kertoo kuilusta, joka vallitsee virallisen haavoittuvimpien ihmisryhmien osallistumista tukevan politiikan ja tämän politiikan käytännön toteutuksen välillä.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Aloitteen nimi: haavoittuvien ryhmien neuvosto, kansallinen

Budjetti: 500 000 euroa

Päätavoite: virallisen politiikan seuraaminen; ehdotusten laatiminen.

Tässä esimerkissä tiedostetaan, että tarvitaan entistä tehokkaampaa strategiaa köyhien ihmisten saamiseksi mukaan päätösten valmisteluun.

Suomi: yleinen lähestymistapa

Suomessa ei ole erityistä ministeritason mekanisme, jonka avulla köyhät ihmiset pääsisivät suoraan vaikuttamaan päätöksentekoon. Kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriön syrjinnänvastaisen komitean edustaja toteaa, että konsultaatiot ovat osa ministeriön työkalustoa. Kun valmistellaan uudistuksia tai lakiluonnoksia yms. kiinnitetään runsaasti huomiota kansalaisjärjestöjen mielipiteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriön vastauksessa painotetaan, että Suomen hallitus on sitoutunut hallintojärjestelmään, jossa kansalaisyhteiskunta otetaan aktiivisesti mukaan toimintaan, ja jossa pyritään demokraattisuuteen ja läpinäkyvyyteen palveluiden tuottamisessa. Kaikki kansalaiset voivat ottaa suoraan yhteyttä hallinnon eri tasoille: ministeriöihin, poliittikkoihin jne. Suomen hallituksen vastauksessa korostetaan myös modernin viestintäteknologian, esim. internetin, käyttöä silloin, kun kuunnellaan kansalaisten ääntä.

Kansalaisjärjestöt odottavat köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten osallistuvan toimintaansa siinä kuin muidenkin. Esimerkiksi Työttömien valtakunnallinen yhteistoimintajärjestö (TVY) on työttömien perustama ja toimii heidän johdollaan. Jokainen TVY:n organisaatioon palkattu työntekijä on ollut työtön ennen pestautumistaan järjestön palvelukseen.

Suomesta tähän valitussa esimerkissä yhdistetään köyhyydenvastainen toiminta kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen. Tämän yleisen lähestymistavan osana käytetään osallistumista tukevia rakenteellisia mekanismeja. Yksi syrjinnänvastaisen komitean edustajan antamista esimerkeistä on hallituksen toimintaohjelma kansalaisten osallistumisen lisäämiseksi. Se on yksi neljästä vuosille 2003-2007 laaditusta toimintaohjelmasta.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Kansalaisten osallistumisen lisääminen, hallituksen toimintaohjelma, kansallinen

Suomen hallitusohjelmaan sisältyy neljä ns. politiikkaohjelmaa. Yksi niistä on kansalaisten osallistumisen lisäämiseen tähtäävä ohjelma vuosille 2003-2007. Se on kansallinen demokratiahanke, joka on käynnistetty aktivoimaan kansalaisten osallistumista päätöksentekoon ja vahvistamaan toimivaa demokratiaa. Tavoitteena on parantaa ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksiin niin suoraan kuin valitsemiansa edustajien välityksellä, tarjota lisää demokratiakoulutusta ja muutenkin edistää edustuksellista demokratiaa. Ohjelma koordinoi demokratian lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Erityistä huomiota kiinnitetään vähän koulutettujen, pienituloisten, syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten integroitumiseen kansalaisyhteiskuntaan.

Ranska: lainsäädäntöä

Vastatessaan kyselyyn Ranskan hallitus painotti enemmän olemassa olevien säädösten muodollisia vaatimuksia ja niiden noudattamista (ks. Esimerkki). Kansalaisjärjestöt sen sijaan korostivat yhteisen arvopohjan kehittymistä vapaaehtoisesti kokoontuvien ihmisten ryhmissä.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Aloitteen nimi LOI 2002-2, kansallinen

Päätavoite: Lisätä kansalaisten osallistumista tukevia mekanismeja sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteissa. Ohjelma tarjoaa tähän tavoitteeseen pyrkiville ryhmille avustuksia toiminnan käynnistämiseen.

Tähän asti hallituksen tuki sosiaalisen inklusion toimintaohjelmille on painottunut voimakkaasti yksittäisille ihmisille ja perheille suunnattuihin palveluihin ja tukimuotoihin. Verkostot ja muut mekanismit, jotka kannustavat ihmisiä osallistumaan päätöksentekoon tai toimenpiteet, jotka liittyvät päätösten toteuttamiseen, ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Tämä voi johtaa siihen, että päätöksentekoon osallistuu kansallisen syrjinnänvastaisen neuvoston (Conseil National de Lutte contre les exclusions) asiantuntijoina lähinnä suurten palveluntuottajien edustajia. Neuvosto perustettiin vuonna 1998, kun syrjinnänvastainen laki oli astunut voimaan.

Sekä valtion että kansalaisyhteiskunnan edustajien vastaukset osoittavat, että köyhät ja syrjäytyneet eivät ole tähän mennessä päässeet mukaan kansallisten inkluusiosuunnitelmien valmisteluun. Kuitenkin Ranskan hallitus on tehnyt aloitteita, jotka sekä asianomaisen ministeriön että Euroopan köyhyydenvastaisen REALPES-verkoston mielestä antavat toivoa tilanteen parantumisesta. Tärkein esimerkki on sitoutuminen ns. köyhyyskokouksiin, joita on järjestetty 8 eri paikkakunnalla, ja joissa eri ryhmät ovat saaneet tilaisuuden esittää näkemyksiään.

Saksa: monenlaisia rakenteellisia mekanismeja

Saksan "Beraterkreis" (neuvojapiiri) on yksi esimerkki asianosaisten omaa erityisasiantuntemusta hyödyntävistä toimintaryhmistä, joita on perustettu monissa EU-maissa. Olisi hyvä saada enemmän vertailevaa tietoa tällaisista neuvoa antavista komiteoista ja siitä, miten hyvin köyhät ja syrjäytyneet ihmiset pääsevät mukaan niiden toimintaan.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

Beraterkreis – neuvoa antava komitea, joka avustaa köyhyyttä ja vaurautta koskevan raportin laatimisessa ja kansallisten toimintasuunnitelmien laadinnassa, kansallinen Budjetti: Hallituksen ja muiden rahoittajatahojen yhdessä rahoittama
Päätavoite: avustaa köyhyys ja vauraus –raportin sekä kansallisten toimintasuunnitelmien laadinnassa ja arvioinnissa tuomalla työhön mukaan kansalaisjärjestöjen, vertaistukiryhmien ja muiden asiantuntijoiden kokoamaa tietoa.

Neuvoa antava komitea koostuu vertaistukiorganisaatioiden edustajista. Sen asiantuntemusta hyödynnetään kansallisten toimintasuunnitelmien laadinnassa ja arvioinnissa. Näissä suunnitelmissa nimenomaan osallistuminen on yksi painopistealueista. Toimintatavaltaan komitea on erilainen kuin hallituksen omat ohjelmat, esim. Saksan "Sozialen Stadt" (sosiaalinen kaupunki) –ohjelma, joka kyllä myös korostaa voimakkaasti kansalaisten osallistumista. Kattavampi tutkimus köyhien ja syrjäytyneiden osallistumista edistävistä rakenteellisista mekanismeista vaatisi sellaisen prosessin suunnittelua ja toteuttamista, jossa voitaisiin ottaa huomioon eri mekanismien laajuus sekä hallintojärjestelmän sisäiset rakenteet.

Saksan EAPN:n vastaus korostaa: "jotta tähän kyselyyn voisi vastata perusteellisesti, olisi tehtävä tutkimusta kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Näin lyhyessä ajassa ei kunnollisia vastauksia voi saada aikaan."

Saksan EAPN painottaa myös, että jos rakenteellisten mekanismien halutaan tuottavan riittävästi osallistumista ja palautetta, niiden täytyy toimia alueellisella ja paikallisella tasolla, mutta olla silti selkeässä yhteydessä kansalliseen liittovaltiotasoon.

Kreikka: Miten määritellään osallistumista edistävä rakenteellinen mekanismi?

Tämän tutkimuksen yhteydessä Kreikan EAPN tukeutui rakenteellisen mekanismin suppeaan määritelmään ja päätteli: "Kreikassa mikään organisaatio ei toimi pelkästään edistääkseen köyhien ja syrjäytyneiden osallistumista päätösten tekoon ja toteuttamiseen.

Kreikan EAPN:n vastauksesta näkyi järjestelmien taipumus suosia joitakin köyhien ryhmiä enemmän kuin muita: "Esimerkiksi yhdistystoimintansa ansiosta vammaisilla, ikäihmisillä ja naisilla on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon kuin asunnottomilla, maahanmuuttajilla tai yksinhuoltajaperheillä." Kreikan EAPN:llä on merkittävä rooli: se on maassaan ainoa kansalaisyhteiskunnan mekanismi, jolla on edellytyksiä tehdä osallistumisprosessin käynnistämiseen tarvittavaa perustyötä. Tämä työ on mahdollista linkittää hallituksen toimintaan – kansalliseen sosiaalisen suojelun komiteaan. Tämä komitea ei tosin ole toiminut viime vaalien jälkeen. Enempää tietoja ei syrjäinnävastaisen ohjelman komitean edustajalta tässä vaiheessa saatu.

Kreikan EAPN:n vastauksessa todetaan: ”Kreikkalaisen yhteiskunnan sosiaalisessa rakenteessa on omat erityispiirteensä ja omituisuutensa, jotka vaikuttavat kansalaisyhteiskunnan rooliin. Viidentoista vanhan EU-maan joukossa Kreikka kuuluu niihin, joissa köyhiä on eniten. Kansalaisyhteiskunnan historia on lyhyt. Kansalaisyhteiskunta ei yleensä ole juuri päässyt järjestetysti vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon.” Kysymys osallistumisesta nähdään uutena asiana. Hyvien käytäntöjen luomiseksi pidetään tärkeänä kokemustenvaihtoa muiden EU-maiden kanssa.

Irlanti: verkostojen verkosto

Irlannin esimerkki kertoo läheisestä yhteistyöstä valtiollisen toiminnan ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Irlannin kunta- maaseutu- ja gaeli-asiain ministeriö rahoittaa 10 kansallisen köyhyydenvastaisen verkoston toimintaa. Nämä verkostot puolestaan tukevat tiettyjen väestöryhmien osallistumista. Kaikki mukana olevat verkostot ovat itsenäisiä kansalaisjärjestöjä mutta saavat valtiolta rahaa kehitystyöhön, päätöksentekoon tai hallinnollisiin tehtäviin tarvittavan henkilökunnan palkkaamiseen.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

Kansalliset köyhyydenvastaiset verkostot, kansallinen ohjelma

Budjetti 1 450 000 euroa

Päätavoitteet:

- auttaa valtakunnallisia köyhyydenvastaisia verkostoja parantamaan toimintakykyään niin, että ne voivat tehokkaammin vaikuttaa kansalliseen päätöksentekoon
- auttaa valtakunnallisia köyhyydenvastaisia verkostoja hyödyntämään paikallisen ja kansallisen tason kokemuksia vaikuttaessaan päätöksentekoon.
- Maassa toimii 10 valtakunnallista köyhyydenvastaista verkostoa, jotka valvovat köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten oikeuksia:
 - Irlannin EAPN
 - Kuntatyöläisten yhteistyökomitea (CWC)
 - Vammaisfoorumi (FPD)
 - Irlannin valtakunnallinen työttömien yhdistys (INO)
 - Irlannin maaseutuyhdistys (IRL)
 - Irlannin kiertolaisten liitto (ITM)
 - Yksinhuoltajien vertaistukiverkko (OPEN)
 - Lasten oikeuksien allianssi (CRA)
 - Irlannin pakolaisneuvosto (IRC)
 - läkkäiden naisten verkosto (OWN).

Edellä mainitun valtion rahoituksen pääkriteereinä on, että valittujen verkostojen tulee ottaa edustamiaan ihmisiä mukaan päätöksentekoon ja edistää heidän osallistumistaan, suuntautua yhteisöjen kehittämiseen ja noudattaa edustuksellisen demokratian periaatteita. Verkostojen on myös tuettava jäsentensä köyhyydenvastaisia työtä ja vaikuttamista päättäjiin paikallisella tasolla. Jäsenenä verkostoissa on alue- ja toimialayhdistyksiä sekä yksittäisiä köyhiä ihmisiä. Verkostot tekevät perustyötä, joka voi jatkossa mahdollistaa niiden edustamien erityisryhmien osallistumisen päätöksentekoon. Osallistumisprosessin kehittämisessä on kuitenkin vielä paljon tekemätöntä työtä. Raportissa, joka laadittiin vuonna 2002 sosiaalisen inklusion kansallisen toimintasuunnitelman valmistelujen yhteydessä, tunnustetaan, että osallistumisen rakenteellisia järjestelyjä on parannettava.

Italia: sosiaalista ja taloudellista kehitystä paikallisella tasolla

Italian köyhydenvastainen verkosto CILAP on tässä tutkimuksessa tukeutunut ”rakenteellisen mekanismin” kapea-alaiseen määrittelyyn. Italiassa ei ole valtiollisia tai kansalaisjärjestötoimintaan liittyviä mekanismeja, jotka välittäisivät köyhien ja syrjäytyneiden omia puheenvuoroja, pohdintoja ja tilanneanalyysyjä päättäjien tietoon. Tähän on kuitenkin liitetty yksi esimerkki hallituksen toiminnasta: osoittaahan se sentään, että jatkossa ehkä sitoudutaan osallistumisen kehittämiseen. Esimerkistä näkyy kansallisen lainsäädännön (lain 328) merkitys. Lain avulla on saatu aikaan sosiaalipolitiikkaan liittyviä kaupunkisuunnitteluhankkeita (Piani regolatori sociali). Näissä paikallishallinnon mekanismeissa pyritään tavallaan siirtämään päätösvaltaa keskushallinnolta lähemmäs kansalaisia. CILAP-verkoston mukaan järjestelyt ”näyttävät toimivan joissakin suurissa kaupungeissa (esim. Roomassa ja Napolissa) sekä eräissä pienissä kunnissa”. Italian köyhydenvastainen verkosto CILAP aikoo osallistua sosiaalipoliittisen kaupunkisuunnittelun hankkeisiin.

Esimerkki mekanismista (valtio)

”Piani regolatori sociali” (sosiaalipoliittisia kaupunkisuunnitteluhankkeita), toteutetaan kaupungeissa

Laki 328 paikallisen tason sosiaaliavun ja -palveluiden uudelleen organisoimiseksi hyväksyttiin vuonna 2000. Laki mahdollistaa välittävien organisaatioiden perustamisen paikallisten hankkeiden suunnittelua varten. Jotkut kunnat loivat sosiaalipoliittisen kaupunkisuunnittelun hankkeiden järjestelmän. Hankkeiden toteuttajana ovat paikallisyhteisöt. Tavoitteena on yrittää saada kaikki toimijat mukaan toteuttamaan paikalliseen sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyviä hankkeita.

CILAP tekee aktiivista yhteistyötä monien sellaisten kansalaisjärjestöjen kanssa, joiden vastineet muissa EU-maissa lasketaan osallistumista edistävien mekanismien joukkoon, esim. Caritasin.

Luxemburg: kansalaisjärjestöt mukaan päätöksentekoon

Luxemburgissa hallituksen toiminta-aloitteet perustuvat olemassa olevaan lainsäädäntöön ja siihen tehtyihin pieniin muutoksiin. Yksittäisten köyhien ja syrjäytyneiden suoran vaikuttamisen sijasta tuetaan pikemminkin heitä edustavien järjestöjen osallistumista päätöksentekoon. Niinpä toukokuussa 2003 parlamentin hyväksyttäväksi tullut laki antaa tällaisten järjestöjen edustajille mahdollisuuden toimia kattavasti eri ryhmiä edustavassa korkeimmassa sosiaaliasiain neuvostossa (”Conseil Supérieur ... l'action sociale”). Joka kolmas vuosi neuvosto laatii parlamentille raportin, jossa se esittää käsityksensä siitä, mitä toimia tarvitaan köyhyyden- ja syrjäytymisenvastaisessa työssä ja suosittelee hyviä käytäntöjä, joilla tarpeisiin voi vastata.

Jo joulukuussa 2003, ennen uuden lain voimaantuloa, ATD-quart Monden, ASTI:n ja Caritasin edustajia osallistui neuvoston kokoukseen asiantuntijoina.

Tässä on käytetty esimerkkinä ASTI:n toimintaa, koska siinä painotetaan oikeuksia, mikä on yksi osallistumisen perusedellytyksistä. Asiasta todetaan: ”Vuoropuhelussa ja ajatustenvaihdossa ei ole sijaa syrjinnälle”. Kaikkien vastausten joukossa tämä esimerkki on niitä harvoja, joissa nimenomaan korostetaan oikeuksia tai syrjinnän vastustamista.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

Järjestön nimi: A.S.T.I. Association de Soutien aux travailleurs immigrés a.s.b.l. (Siirtotyöläisten tukiyhdistys <http://www.asti.lu/>) Sopimus hallituksen (perhe- sosiaali- ja nuorisoasiainministerin kanssa), kansallinen

Budjetti: n. 120 000 euroa

Päätavoite: puolustaa maahanmuuttajien etuja ja oikeuksia sekä edistää heidän osallistumistaan julkiseen toimintaan. (Koulutusprojekti, jonka tarkoituksena oli

helpottaa turvapaikanhakijoiden sijoittumista työmarkkinoille, sai rahoitusta myös EQUAL-ohjelmasta)

Lainmuutoksen myötä painopiste on siirtymässä pelkistä erilaisten palveluiden asiakassuhteista siihen, että kansalaisten asiantuntemusta hyödynnetään tehokkaammin päätöksenteossa. Maassa on sitouduttu ottamaan kansalaisjärjestöt mukaan päätösten tekemiseen ja suunnitteluun. Tämä on osa palveluiden yhdistämistä kansalaisyhteiskunnan entistä laajempaan osallistumiseen ja perustuu ajatukseen, että köyhien ihmisten vaatimukset tulevat paremmin ilmaistuiksi heidän etujaan ajavien järjestöjen kautta.

Portugal: paikallista ja alueellista yhteistyötä

Portugalin hallitus on ehdottanut erityisen kansalaisjärjestöfoorumin perustamista. Ehdotus on saanut alkunsa järjestöjen omasta aktiivisesta lobbauksesta. Portugalin EAPN pitää lakiehdotusta merkittävänä läpimurtona.

”vaikka foorumi ei tarjoakaan köyhille ihmisille kanavaa suoraan vaikuttamiseen, se on heitä edustaville järjestöille tärkeä ajatusten ilmaisuareena. Siitä tulee kansallinen foorumi, jolla järjestöt voivat toimia asiantuntijoina ja tuoda näkemyksiään esille.”
(Portugalin EAPN:n vastauksesta tutkimuskyselyyn toukokuussa 2004)

Tähän valittu esimerkki kuvaa Portugalin hallituksen lisääntyvää sitoutumista myös alueellisen ja paikallisen tason työhön. Hallitus on antanut rahallista tukea, jonka avulla Portugalin EAPN voi toteuttaa pilottihanketta ihmisten aktivoimiseksi osallistumaan päätösten suunnitteluun, laatimiseen, toteuttamiseen ja arviointiin. Tämän aktivoinnin tuloksia ei vielä tässä vaiheessa ole saatavissa.

Esimerkki mekanismista (kansalaistoiminta)

”Aktivointi osallistumiseen” Portugalin EAPN, kansallinen, alueellinen

Budjetti: 82 335,38 euroa

Päätavoite: Vuodesta 2002 alkaen Portugalin EAPN on yrittänyt ”Aktivointi osallistumiseen” -nimisen hankkeen avulla toteuttaa joitakin toimia, joiden tarkoituksena on kehittää köyhien ihmisten mahdollisuuksia osallistua köyhyydenvastaisen toiminnan määrittelyyn, toteuttamiseen ja arviointiin. Vuonna 2003 tämä hanke liitettiin Portugalin kansalliseen sosiaalisen inklusion toimintasuunnitelmaan. Projekti on hallituksen rahoittama. se on luonteeltaan kokeellinen ja tarkoitettu lähinnä prosessin käynnistämiseksi. Sitä koordinoi Portugalin EAPN-verkosto. Hanke toimii neljällä eri alueella (Porto, Braga, Évora ja Coimbra).

Alankomaat: Asiakas vai kansalainen?

Tärkein Alankomaiden EAPN:n mainitsema toimenpide osallistumisen lisäämiseksi on ollut ns. asiakasneuvostojen perustaminen. Neuvostot ovat olleet toiminnassa jo jonkin aikaa, ja niiden tehtävänä on edustaa erilaisten palvelujen, esim. vanhainkotien ja asunnottomien ihmisten huoltokeskusten, käyttäjiä. Myös sosiaalietujen saajille on omia paikallisia neuvostoja.

Laki velvoittaa nykyään neuvostojen perustamiseen. Toimintaa rahoittavat alueelliset ja paikalliset toimielimet. EAPN on järjestänyt valtakunnallista LKU-koulutusta palveluiden käyttäjille (”Landelijke Kadertraining Uitkeringsgerechtigden”). Koulutuksessa on opastettu ihmisiä toimimaan asiakasneuvostoissa, joiden kautta voi vaikuttaa päätöksiin paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla (alankomaiden EAPN:n vastauksesta kyselyyn). Vuonna 2004 asiakasneuvostoväen koulutusta LKU-hankkeen avulla on kuitenkin supistettu säästösyistä. (Leikkauksia on tehty kaikkien ministeriöiden toimialoilla.) Tästä seuraa, että köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten osallistuminen on vähenemässä, ei lisääntymässä.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Asiakasneuvostot, kansallinen

Tavoite: saada sosiaalietujen ja –palveluiden käyttäjiä mukaan päätöksentekoon. Laki vaatii asiakasneuvostojen perustamista. Rahoittajina ja käytännön järjestelyiden toteuttajina ovat maakunta- alue- ja paikallishallinnon toimielimet.

Espanja: teoriasta käytäntöön

Espanjassa vaikeaan asemaan joutuneiden ihmisten osallistumismahdollisuuksia tukevat mekanismit joko puuttuvat kokonaan tai toimivat heikosti. Tämä koskee sekä valtion että kansalaisyhteiskunnan piirissä tehtävää työtä. Euroopan köyhydenvastaisen verkoston mukaan maan ainoat osallistumiseen liittyvät vakavasti otettavat pohdinnat tapahtuvat KtD-Fourth World (KTD-neljäs maailma) –järjestön toiminnan yhteydessä. Koska tällaista työtä tarvitaan, EAPN-verkosto on osana Espanjan toimintansa uutta aloitusta perustanut sinne työryhmän, joka on sitoutunut osallistumisen kehittämiseen. Jatkossa on tarkoitus järjestää osallistumista käsittelevä seminaari EAPN:n toiminnan ja EU:n kolmanteen köyhyyttä kokevien ihmisten kokoukseen osallistuneiden espanjalaisedustajien kokemusten pohjalta.

Parhaaksi esimerkiksi osallistumisesta Espanjan köyhydenvastainen verkosto on nimennyt kolmen kansalaisjärjestön välisen yhteistyön. Järjestöt ovat mukana syrjinnänvastaisessa EU-projektissa.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Työelämässä tapahtuvan syrjinnän vastainen toimintaohjelma, toteuttajina kolme kansalaisjärjestöä, kansallinen

Caritas: Toimintaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistämiseksi

Punainen Risti: toimintaa maahanmuuttajien työllistämiseksi

Fundación Secretariado General Gitano: toimintaa romanivähemmistön työllisyyden parantamiseksi

Nämä kolme ohjelmaa tukevat köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten osallistumista työllistämisprosesseihin. Niitä ollaan parhaillaan toteuttamassa.

Tarkoituksena on, että näissä kolmessa ohjelmassa saatavia kokemuksia hyödynnetään tulevaisuudessa, kun Espanjaan suunnitellaan lisää osallistumista tukevia järjestelyjä.

Ruotsi: Palveluiden käyttäjien ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen

Ruotsin vastauksessa painotetaan kuulia hallituksen ja kansalaisjärjestöjen ilmaisemien yhteisten kauniiden tavoitteiden ja toteutuvan puheidenmukaisen toiminnan välillä. Ruotsin kansallisessa toimintasuunnitelmassa on ilmaistu tavoite korjata osallistumisen puutteita ja ”varmistaa, että kansalaiset saavat nykyistä tasa-arvoisemmat mahdollisuudet vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon” (Ruotsin kansallinen inklusiosuunnitelma, s. 37).

Tähän valittu esimerkki perustuu ehdotukseen, että ”terveys- ja sosiaaliministeriöön perustettaisiin komitea pohtimaan palveluiden käyttäjien osallistumista sosiaalipolitiikan kehittelyyn. Tärkeä rooli komiteassa tulisi olemaan syrjinnänvastaisella verkostolla, Ruotsin paikallisviranomaisten liitolla sekä kansallisella terveys- ja hyvinvointilautakunnalla.” (Ruotsin kansallinen inklusiosuunnitelma, s. 41)

Esimerkki mekanismista (valtio)

”Palveluiden käyttäjien osallistumista pohtiva komitea”, kansallinen

Tavoite: toimia konsultaatioelimenä julkisen sektorin, vapaaehtoisjärjestöjen ja palveluiden käyttäjiä edustavien yhdistysten välillä kaikkien tarvittavien toimijoiden saamiseksi liikkeelle taisteluun taloudellista ja sosiaalista haavoittuvuutta vastaan.

Ruotsin hallituksen näkökulmasta katsottuna on ”vaikea kehittää laajaa ja menestyksellistä hyvien käytäntöjen vaihtoa”. Hallituksen mukaan esimerkkinä hyvistä käytännöistä ovat paikalliset kehittämissopimukset. Ne näyttävät liittyvän paikallisen sosiaalisen kehityksen tai yhteisöjen kehittämisen teoriaan ja käytäntöön. Mukana on myös sitoutuminen kansalaisten osallistumiseen. Sopimukset voivat toimia yli poliittisten ja muiden aatteellisten rajojen.

Iso-Britannia: keskushallinnosta lähemmäs kansalaisia

Iso-Britannian vastauksen mukaan maan hallitus ”ymmärtää, että tehokas köyhyyden- ja syrjinnänvastainen taistelu edellyttää yhteistyötä monenlaisten ihmisten kanssa”. Brittiläinen lähestymistapa perustuu vastuun jakamiseen keskushallinnolta Skotlannin, Walesin ja Pohjois-Irlannin aluehallintoviranomaisille.

Esimerkki mekanismista (valtio)

Hankkeen nimi: Sosiaalisen inklusion kumppanuusohjelma

<http://www.communitiesscotland.gov.uk>

Budjetti: 4 miljoonaa puntaa

Päätavoite: saada köyhiä ja syrjäytyneitä ihmisiä mukaan parantamaan paikallisia julkisia palveluita maan köyhemmillä alueilla.

Iso-Britannian työ- ja eläke ministeriö ”käyttää asiantuntijaryhmänä ”Social Policy Task Force” -verkostoa (SPTF). SPTF on monista kansalaisjärjestöistä koostuva kattoverkosto, joka on perustettu lähinnä tekemään hallituksen kanssa yhteistyötä kansallisten inklusiosuunnitelmien laadinnassa.” Aloitteen verkoston käynnistämisestä teki aikoinaan EAPN. SPTF oli mukana vuoden 2003 kansallisen inklusiosuunnitelman laatimisessa. Tämä on johtanut hankkeeseen, jossa kehitetään menetelmiä, joilla köyhyyttä kokeneet ihmiset pääsevät entistä paremmin osallistumaan näiden suunnitelmien tekemiseen. Isossa-Britanniassa ollaan hyvin innostuneita hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan välisestä läheisestä yhteistyöstä. ”Avoimempi osallistumisprosessi on auttanut päättäjiä ymmärtämään tiettyihin käytäntöihin liittyviä erityisongelmia. Ilman köyhyyttä kokeneiden ihmisten suoraa vaikuttamista jotkut näistä ongelmista olisivat jääneet vähemmälle huomiolle.”

Liite 1: Kokouksen ohjelma

EU:N kolmas köyhyyttä ja syrjäytymistä kokevien ihmisten kokous

Ohjelma

Torstai 27. toukokuuta

Edustajien saapuminen
19.00: iltapala Hotelli Dorintissa

Perjantai 28. toukokuuta

Kokouksen puheenjohtaja professori Seamus O. Cinneide

9.00-9.15: Kokouksen avaus

- puheenjohtajamaa Irlannin edustaja Gerry Mangan
- Belgian sosiaali- ja kaupunkisuunnitteluministeri Maria Arena
- Luxemburgin perhe- sosiaali- ja nuorisoasiain ministeri Marie-Josée Jacobs
- EU:n komission työllisyys- ja sosiaaliasiain johtaja Odille Quintin
- "Association Action Partenariat International économique et Social" –järjestön edustaja ja edellisen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen osanottaja Isabelle Leborgne

9.45-10.15: tee/kahvi

10.15 –13.00 Työpajat 1: esittäytyminen, kokemustenvaihtoa

- Lyhyt esittely ensimmäisen ja toisen köyhyyttä kokevien ihmisten kokouksen sisällöstä
- Osanottajat esittelivät itsensä, edustamansa yhdistykset/järjestöt sekä näiden yhdistysten/kansalaisjärjestöjen työssään kohtaamat tärkeimmät haasteet ja onnistumiset
- Esille nousseista asioista valmisteltiin yhteisiä kysymyksiä kokouksen lopun keskustelustuntoon.

13.00 –14.30: Lounas

14.30 –16.00: Työpajat 2. Osallistuminen – mitä käytännössä tapahtuu?

- kokousta varten laaditun tutkimuksen tärkeimpien tulosten esittely
- Tutkimuksessa esiin nousseen esimerkin esittely (keskustelua)
- Mukana olijat kertoivat esimerkkejä osallistumishankkeista, joissa olivat itse mukana.

16.00-16.30. Tee/kahvi

16.30 –17.30: jatkoa työpajaosuuteen 2.

- Avoin keskustelu osallistumisesta

Päivällinen Palace-hotellissa (Rue de la loi 155)

Tarjoilun hoiti "Bouillon de Cultures", Brysselissä toimiva koulutukseen ja sosiaaliseen integraatioon erikoistunut yhdistys

Irlantilaista musiikkia. Simon O Donnghailen yhtye

Afrikkalaista musiikkia: "Hope for africa" (toivoa Afrikalle) –yhdistys

Lauantai 29. toukokuuta

Kokouksen puheenjohtaja professori Seamus O. Cinneide

9.15 –10.15: Työpajat 3, kokouksen täysistunnolle annettavan palautteen valmistelua

10.15 –10.45: Tee/kahvi

10.45 –13.15: täysistunto

- Tietoa muista Irlannin puheenjohtajuuskauden tapahtumista: Sandra Christian, Alankomaiden EAPN
- Raportteja ja kysymyksiä työpajoista
- Paneelin jäsenten vastauksia
- Avoin keskustelu

Paneeli

- Irlannin perhe- ja sosiaaliministeri Mary Coughlan
- Belgian sosiaali- ja kaupunkisuunnitteluministeri Maria Arena
- EU:n komission työllisyys- ja sosiaaliasiain direktoraatin syrjinnänvastaisen yksikön päällikkö Armindo Silva
- EU:n sosiaalisen suojelun komitean jäsen ja Luxemburgin perhe- sosiaali- ja nuorisoasiain ministeri Brigitte Weinandy
- Euroopan köyhyydenvastaisen verkoston varapuheenjohtaja Ludo Horemans

13.15 –13.30: Päätösistunto

- Irlannin silloinen perhe- ja sosiaaliministeri Mary Coughlan
- EAPN:n puheenjohtaja Maria Marinakou
- Puheenjohtajan päätöspuhe

13.30: Ryhmäkuvan otto, lounas

14.30: Osallistujien poistuminen

-

Appendix II List of Participants

3rd European Meeting of People experiencing Poverty

Name	firstname	NGO - Organisation	Postal code	City	Address	E-mail
AUSTRIA						
LANDA	Katarzyna	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 40	A-1020	Wien	Heinistrasse 29/8A	kml@chello.at
EHLER	Wulfhardt	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 41	A-1230	Wien	Färbermühlgasse 5/2/3	wulfhardt.ehler@chello.at
KOEHLER	Dietmar	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 42	A-1230	Wien	Dr. Hanswenzlgasse 8	ibd.koehler@utanet.at
BELGIUM						
STEPMAN	Patricia					
PEELMAN	Sonja					
ROSSIERS	Paul					
CLYMANS	Mieke	PRISO- Steunpunt Turnhout	B-2300	TURNHOUT	Otterstraat 116	mieke_turnhout@priso.be
TALON	Jocelyne	Comité de défense des citoyens de la ville de Bruxelles	B-1000	BRUXELLES	Rue borgval, 2	jocelynetalon@hotmail.be
CLEMENT	Eugène	Fédération Espoir d'Afrique ASBL	B-1082	Bruxelles	Place de la Gare, 1/2	vzwfedasbl@belgacom.net
BULGARIA						
IVANOVA	Angelina	Inter Ethnic Dialog		DOBRODAN Village		dobrodan@infotel.bg
POPOV	William	Competency and Ethics		PAVLIKENI Town		
IVANOV	Sasho	Roma Cultural & Youth Organisa- tion		STRELCHA Town		lia@abv.bg
MINEV	Douhomir	EAPN Bulgaria	BG-1000	SOFIA	Rakovski 159 str	perspekt@tradel.net
JELIAZKOVA	Maria	Information Centre	BG-1000	SOFIA	Rakovski 159 str	perspekt@tradel.net
CZECH Rep						
Hradecky	Ija					hradecky@nadeje.cz
DENMARK						
RUDOLF	Ole	TRUE	DK-8210	ARHUS	Jernaldervej 221a- ltv-dep 3535	naerudvalget.aarhusamt@yahoo.dk
NIELSEN	Johnny	TRUE	DK-7620	LEMVIG	Jens Sondergardsvej 3, 3sal.dep 312	urup722003@hotmail.com
HAMMER	Lis	KOFOEDS SKOLE		DK-COPENHAGEN	Tagensvej 29	

LARSEN	Inge	KOFOEDS SKOLE		DK-COPENHAGEN	Folehaven 45.Valby	
LARSEN	Karin	KOFOEDS SKOLE		DK-DRAGOR	Schoutgarden 32	karinl@kofoedsskole.dk
ESTONIA						
HEINLA	Eda	NGO Tallinn Children Support Centre,	10143	TALLINN	Estonia blvd 7	Eda.Heinla@iiss.ee
FINLAND						
PULLI	Maija	TVY ry/EAPN-Fin	FI-25330	KUUSJOKI	Riitasuontie 19	majja.pulli@kuusjoki.salonseutu.fi
JOKINEN	Tarja	Pienperheyhdistys ry	FI-25330	HELSINKI	Väinöläkatu 34 D 19	tarja.jokinen@kolumbus.fi
OYER	Yumusud	Suomen Punainen Risti	FI-00810	HELSINKI	Petter Wetterin tie 3 D 94	yumusud@hotmail.com
WARDOYO	Riina	Helsingin Ensikoti	FI-00510	HELSINKI	Lemunkuja 3 C 18	rinasnet@yahoo.com
WARDOYO	Endro	Helsingin Ensikoti	FI-00510	HELSINKI	Lemunkuja 3 C 18	rinasnet@yahoo.com
FRANCE						
BIANDA	Magloire Cheri	Foyer Vers l'Avenir	FR-42153	RIORGES	337, Chemin Martin	magcheri@yahoo.fr
LEBORGNE	Isabelle	AIPIES	FR-76210	BOLBEC	4bis Place Félix-Faure	aipies@wanadoo.fr
DUPREZ	Christine	Ass.Martine Bernard	FR-59420	MOUVEAU	63 rue de Lille	christine.duprez@wanadoo.fr
MOULAOU	Nassera		FR-75020	PARIS	6 Rue Ch. & Robert	nassera.moulaoui@laposte.net
LONGELIN	Bénédicte	Foyer Chartrain	FR-28003	CHARTRES	12 rue Hubert Latham	bene_longelin@hotmail.com
LARMEE	Valérie	ATD Quart Monde	FR-69120	VAUX en VELIN	6 chemin des Echarmeaux	atdlyon@atd-quartmonde.org
HENRIQUES	Antonio	ATD Quart Monde	FR-69000	LYON	28, rue de l'annonciade	atdlyon@atd-quartmonde.org
GERMANY						
BIEHN	Erika	NAK	59555	Lippstadt	Cappeltor 12	bagshi.erika@web.de
GEHRKE	Marlis		12629	Berlin	Gothaer Str. 17	netz-sozialberatung@gmx.net
KRÄMER	Imme	BAG-SHI	60439	Frankfurt	Niederurseler Landstr. 24	bagshi-beratung@aol.com
RATHMER	Otger	BAG-E	60318	Frankfurt	Nordendstr. 61	otger2004@yahoo.de
SCHRÖTER	Jens	AGAB e.V.	28215	Bremen	Kastanienstr. 63	
THÜRAUF	Andrea	BAG-E	60437	Frankfurt	Homburger Landstr. 865	andrea.thuerauf@t-online.de
WALTHER	Beate		47533	Kleve	Liesegangstr. 21	B.Walther-Kleve@web.de
GREECE						
TSITSIPA	Theodora		Gr-14676	KALITH E- ATHENS	Treas, 6	tsitsipa@pnafonet.gr
LEKAJ	Egida		Gr-	EXARHIA - ATHENS	Sp.Trikoupi	egidaleka@yahoo.co.uk

MARINAKOU	Maria	EAPN Greece, President of EAPN International				mmarinakou@mland.gr
DOURIDA	Evangelia	EAPN Greece	Gr 12136	PERISTERI ATHENS	Kleanthous, 26	kspm-erp@otenet.gr
GEBRETSADIK	Geremen		Gr-11528	ILISSIA - ATHENS	Iridanou 4 a	
HUNGARY						
GELSEI	Gergo	ALLIANCE OF SOCIAL PROFESSIONALS	1094	BUDAPEST	Ráday u. 43-45. 609.sz.	gelsei.gergo@kla.hu
MACZNE PLETSER	Agnes	CSEPEL - Ass.of People living under the subsistance level	1211	BUDAPEST	Kiss J.alt. u. 63. 5/57.	
LAJTOS	Sandor	Teahouse, club for jobseekers	1214	BUDAPEST	Szent István út 1/b.	lasa@freestart.hu
GURBAI	Katalin	Teahouse, club for jobseekers	1215	BUDAPEST	Szent István út 1/b.	lasa@freestart.hu
FARKASNE BODNAR	Emma	CSEPEL - Ass.of People living under the subsistance level	1214	BUDAPEST	Nap u.8.4/14.	emmi48@freestart.hu
IRELAND						
Deaton	Margaret	Tallaght Centre for the Unemployed	Dublin 24	Tallaght	St Dominicks Hall, Main Street	magdeaton@eircom.net
King	Liz	Tallaght Centre for the Unemployed	Dublin 24	Tallaght	St Dominicks Hall, Main Street	tcu@iol.ie
In Son Keay	Clara	Migrants Rights Centre of Ireland	Dublin 3	Dublin	No 3 Bereford Park	info@mrci.ie
Magat	Sancha	Migrants Rights Centre of Ireland	Dublin 3	Dublin	No 3 Bereford Park	info@mrci.ie
Creighton	Maria	One Parent Exchange & Network	Co Mayo	Co Mayo	Malvern Mews, Knock Road, Claremorris,	enquiries@oneparent.ie
Courtney	Joan	One Parent Exchange & Network	Co Kerry	Co Kerry	34 Ballyrickard Court, Tralee,.	enquiries@oneparent.ie
ITALY						
ALUISI	Paola	Casa dei Diritti Sociali-CILAP EAPN Italy	I-00145	ROMA	Via G. Gozzi 161	paolaalu@hotmail.com
PERRATONE	Guido	Emmaus Roma	I-00147	ROMA	Via Casale de Merode 8	segr.emmausest@libero.it
PARATO	Michele	Emmaus Ferrara	I-44040	S.NICOLO	Via Masolino Piccolo 8/10	emmausferrara@libero.it
ARSENE	Ciprian	Casa dei diritti sociali	I-00189	ROMA	Via Ischia di Castro 25	
MELE	Carlo	Caritas Italiana	I-83100	AVELLINO	c/o Caritas italiana Piazza Libertà 23	carit_av@inopera.it
PALUMBO	Cristina	Caritas Italiana	I- 81016	CASERTA	Coop. Parva Domus, Via Elci (Piedimon-	crispalumbo@inwind.it

					te Matese)	
GRGA	Mirko	Comunità di Capodarco	I-00175	ROMA	c/o Comunità di Capodarco Via Messala Corvino 59	
BATTAGLIA	Giuseppe	Caritas Italiana	I-83100	AVELLINO	c/o Caritas italiana Piazza Libertà 23	carit_av@inopera.it
LATVIA						
GEIDE	Dzintars	Livani Foundation "Balta Maja" and Charity Centre	LV 1021	Riga	Praulienas 10 -33	dg@btv.lv
LUXEMBURG						
CAPITAO	Marco	None		Luxembourg		
WIRTZ	Nico	None		Luxembourg		
HOFFMANN	Marco	EAPN Lux	L-1725	Luxembourg	21-23, rue Henri VII	marco.hoffmann@ligue.lu
SCHNEIDER	Klaus	EAPN Lux		Luxembourg		
MALTA						
Calleja	Mark Anthony	Caritas Malta	VLT16	FLORIANA	5, LION STREET	diaconia@caritasmalta.org
NETHERLAND						
CHRISTIAAN	Sandra	EAPN Nederland	NL-1622DK	HOORN	Astronautenweg 148	sm.chrsitiaan@quicknet.nl
ETTEMA	Jan	EAPN Nederland	NL-7311EJ	APELDOORN	Brinkhorstweg 11	janette@wanadoo.nl
VEERHOFF	Niek	EAPN Nederland	NL-1703MV	HEERHUGOWAARD	Spaarne 88	nveer@wxs.nl
SMEEKES	Alida	EAPN Nederland				salida@zonnet.nl
DE KONING	Rien	EAPN Nederland	NL-5491KZ	OEDENRODE	Venkel 5	h.koning22@chello.nl
HUYBERTS	Anja	EAPN Nederland	NL-5491KZ	OEDENRODE	Venkel 5	h.koning22@chello.nl
NORWAY						
HERRESTAD	Ina		NO-0182	OSLO	Batteriet, Storgt 36	ina.herrestad@skbo.no
POLAND						
PAPRZYCKA	Elzbieta	BARKA-KOFOED SCHOOL	62-028	POZNAN	ul. Pilsudskiego 11/m15	sbarki@barka.org.pl
BOR	Lech	BARKA-KOFOED SCHOOL	61-003	POZNAN	ul. Sw. Wincentego 6/9	sbarki@barka.org.pl
KONIECZNY	Henryk	ROSE Ass. for the People and the Environment	64-423	LUBOSZ	Chudopczyce 17	chudopczyce@barka.org.pl

SCIANA	Zbigniew	ROSE Ass. for the People and the Environment	64-423	LUBOSZ	Chudopczyce 17	chudopczyce@barka.org.pl
TERCHA	Antoni	Barka Association for Mutual Help	47-100	Strzelce Opolskie	ul. Krakowska 16	kramat@go2.pl
JEDRZEJAK	Agnieszka	MONAR-MARKOT ALLIANCE	64-610	ROGOZNO	Roznowice 33	monar-wlkp@xl.wp.pl
ZDRENKA	Piotr	Barka Foundation for Mutual Help	64-008	POZNAN	ul. Sw. Marcin 30/14	barka@barka.org.pl
PORTUGAL						
TEIXEIRA	Maria Rosa	Associação Promoção Social População Bairro Aleixo	4100	Porto (Portugal)	Rua Carvalho Barbosa, Ent. 106	porto@reapn.org
ANTUNES	José Luis	EAPN Portugal (Porto)	4050	Porto (Portugal)	Praça Guilherme Gomes Fernandes, 45-4º	porto@reapn.org
RIBEIRO	Maria Fernanda	EAPN Portugal (Coimbra)	3130-255	Soure (portugal)	Urbanização Encosta Sol, Lote 6, R/c Esq.	eapn-coimbra@clix.pt
GONÇALVES	Bruno	Assoc. Cigana Coimbra	3020-208	Coimbra (Portugal)	Bairro Ingote, Lote 22, Cave Eqª	brunocig@hotmail.com
PAIVA	Júlio	EAPN Portugal	4200-218	Porto (Portugal)	Rua Costa Cabral, 2368	julio.paiva@reapn.org
SLOVAK REP						
KVAPILOVA	Erika			SLOVAKIA-Bratislava	Pifflova 3, 851 01	erza@nexta.sk
SPAIN						
VIRELLA	JUAN PEDRO	ANDALUCÍA ACOGE	41008	SEVILLA (Andalucía)	Parque las Naciones 31	acoge@acoge.org
BANOU	RABIA	MALAGA ACOGE	29009	MALAGA (Andalucía)	C/Sevilla 8	malaga@acoge.org
ALGOUCH	APDENOUR	MALAGA ACOGE	29009	MALAGA (Andalucía)	C/ Sevilla 8	malaga@acoge.org
RODRIGUEZ	SANDRA	SERVICIOS SOCIALES Ayunt Miguelturra	13171	CIUDAD REAL (Castilla la Mancha)	Plaza España 1	luisargueton@navegalia.com
RASTROLLO	PATRICIA	ASOCIACIÓN SOCIAL ANDRÓMINES	80110	BARCELONA (Cataluña)	Carretera Vella, 37	andromines@andromines.org
JIMENEZ	MARIA JOSE	FUND SECRETARIADO GENERAL GITANO	36205	VIGO (Galicia)	C/Faisán 3	acceder.vigo@fsgg.org
NAVARRO	JOSE MARÍA	CENTRO DE SOLIDARIDAD	50014	ZARAGOZA (Aragón)	C/Lucero del Alba 2	barberoak@hotmail.com
ARMENDARIZ	MAITE	EAPN.NAVARRA	31014	PAMPLONA (Navarra)	C/Artica 32	oficina@redpobreza.org
SWEDEN						
SODERSTROM	Helena	RSMH	SE 75242	UPPSALA	Gnejsvägen 2 B	

ALPHONCE	Elisabet	RSMH	SE 75263	UPPSALA	Hagavagen 278	
PERSON	Maj	RFHL	SE 753 20	UPPSALA	Bangardsgatan 13	
JONSON	Gith	KRIS	SE 116 23	STOCKHOLM	Bondegatan 9 A	
SAMUELSON	Rolf	EAPN	SE75428	UPPSALA	Ferlingsgatan 73	rolf.samuelson@comhem.se
U.K						
MOYO	Temba		CF103NB	CARDIFF	c/o Cardiff University-JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave	bucolliv@cf.ac.uk
LOW	Vicki	Moray Against Poverty		ELGIN	34 Glenlossie Drive, New Elgin	cross2@tiscali.co.uk
FOX	Mike	UKCAP	L6 6AZ	LIVERPOOL	11a Pear Grove	
BUCOLLI	Vanessa	OXFAM	CF 10 3NB	CARDIFF	c/o Cardiff University-JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave	bucolliv@cf.ac.uk
PODRIMAJ	Lumturi	NIAPN	BT152GB	BELFAST	c/o NICVA 61 Duncairn Gardens	niapn@nicva.org
VELLEM	Ronald	NIAPN	BT152GB	BELFAST	c/o NICVA 61 Duncairn Gardens	nMOYO
MOYO	Selina	Refugee Women's Action Group	CF103NB	CARDIFF	c/o Cardiff University-JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave	bucolliv@cf.ac.uk
TEAMS						
HERMANS	Marja	Welzijnszorg	B-1000	Brussel	Huidevetterstraat 165	marjahermans@welzijnszorg.be
GORIS	Josée	Cellule Pauvreté	B-1000	Brussel	Anspachlaan 1	josee.goris@minsoc.fed.be
DIERCKX	Danielle	University of Antwerp- UA	B-2000	Antwerpen	Prinsstraat 13	danielle.dierckx@ua.ac.be
BOEHLKE	Klaus		12487	Berlin	Mühlbergstr. 20	netz-sozialberatung@gmx.net
VEREecken	Léopold	Forum Bruxellois de Lutte contre la Pauvreté	B-1180	Bruxelles	Rue AL.Renard 86/7	leopold.vereecken@slynet.be
FONSECA	Clara	EAPN Brussels	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès 37-41	clara.fonseca@eapn.skynet.be
HANAN	Robin	EAPN Ireland				eapn@iol.ie
KELLY	Peter	Poverty Alliance Scotland EAPN		GLASGOW	162 Buchanan Street	peter.kelly@povertyalliance.org
GOSZTONYI	Geza	Regional Social Welfare Resource Centre Budapest, Hungary	H-1052	Budapest	Varoshaz u. 9-11.	gosztonyi@budapest.hu

LONEGREN	Philip	EAPN Sweden				philip.lonegren@chello.se
CALVANELLI	Laura	Caritas Roma				lcalvanelli@yahoo.it
WILGA	Justyna	Barka Foundation				wilgaj@go2.pl
Survey & Report						
GORMAN	Margo					margogorman@eircom.net
Chairman						
O CINNEIDE	Seamus					seamus.ocinneide@may.ie
AUTHORITIES						
BELGIUM						
FRANSEN	Kathleen	Stafmedewerker Vlaams Netwerk vzw	B-1030	Brussel	Vooruitgangstraat 323	vlfa@skynet.be
VAN GEERTSOM	Julien	Federal Service Social Integration				
ARENA	Maria	Ministre de l'Intégration Sociale, Politique des Grands villes, Egalité des Chances et Fonction Publique				
RABAU	Muriel	Représentation permanente belge auprès de l'UE				
European Commission						
SILVA	Armando	DG Employment and Social Af- fairs, EU Commission				
QUINTIN	Odile	Director General, DG Employment and Social Affairs, EU Commis- sion				
IRELAND						
COUGHLAN	Mary	Minister for Social and Family Affairs, Ireland				
LUXEMBURG						
JACOBS	Marie-Josée	Luxembourg Minister for Family Affairs, Social Solidarity & Youth				
AUSTRIA						
HELMUT	Lang	Bundesministerium für sozcial Sicherheit-Generationen und Konsumentenschutz Abt.		A-1010 WIENS	Stuebning 1	helmut.lang@bmsg.gv.at
HUNGARY						
KANNAI	Magdolna	Department for Social Coordination-Ministry of Health,Social & Family Affairs,			36 1 475 5837	kannai.magdolna@eszcsml.hu

		Hungary				
Netherland						-
DE GEUS	Femke	Ministry of Social Affairs and Employment Dir. For Work & Social Assitance				fdegeus@minszw.nl
Norway						
BJERKNES	Solveig	Norwegian Directorate of Health and Social Affairs				solveig.bjerknes@shdir.no
Czech Republic						-
VALECKA	Hana					Hana.Velecka@mpsv.cz
ETUC-CES						-
FONTENEAU	Gérard	Advisor at ETUC				mleonard@etuc.org
LEONARD	Myriam	CES				-
EUROCHILD						-
WILLIAMS	Anne					anne.williams@efcw.org
ATD 4th WORLD						-
MACIOTI	Gunda	4th World Delegate to the EU	B-1040	Bruxelles	Avenue Victor Jacobs 12	atd.europe@tiscali.be
Euro Health Network						-
STEGEMAN	Ingrid	EuroHealthNet	B-1000	Bruxelles	6 Rue Philippe le Bon	i.stegeman@eurohealthnet.org
Combat Poverty						
JOYCE	Fidelma	Combat Poverty Ireland				
ORGANISING COMMITTEE						
MANGAN	Gerry	Dept. Social & Family Affairs - Ireland, Director				
DAHERTY	Darragh	Irish Permanent .Representation				
O SEAGHDHA	Eoin	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
O'MALLEY	Lorcan	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
QUINN	Orlaigh	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
BARRON	Cathy	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				

FAUGHNAN	Helen	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
MURPHY	Ann	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
WALSH	Niamh	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				
FRAZER	Hugh	Commission européenne - DG Emploi				
VANDEBUSSCHE	Johan	Cabinet de Maria ARENA	B-1000	Brussel	Rue Royale 180	
JONES	Samara	FEANTSA				
KENNINGHAM	Sarah	ATD Quart Monde	B-1040	Bruxelles	Av. Victor Jacobs 12	
HOREMANS	Ludo	EAPN Vice President	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41	ludo.horemans@antwerpen.be
FARRELL	Fintan	EAPN Director	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41	fintan.farrell@eapn.skynet.be
GERONDAL	Micheline	EAPN Project officer	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41	micheline.gerondal@skynet.be
WEINANDY	Brigitte	Luxembourg Minister for Family Affairs, Social Solidarity & Youth	L-2420	Luxembourg	12-14 Ave. E. Reuter	Brigitte.Weinandy@fm.etat.lu
SPC						
WILLAME	Elise	Directrice de la représentation belge				
GUESTS						
Denmark						
JENSEN	Steen Viggo	Council for socially marginalised people		DK-		steen_viggo@msn.com
EAPN Portugal						
AIRES	Sergio	EAPN Portugal				sergio.aires@netc.pt
EAPN Europe						
CHAMPEIX	Claire	EAPN EUROPE	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	claire.champeix@eapn.skynet.be
TV						
VAN NIEKERK	André	Crossing the Line production	NL- 2515 BE	DEN HAAG	Huygensstraat 21 E	www.crossingthelineprod.nl
KUIPERS	E.	Crossing the Line production				
VAN DE BERG	R.	Crossing the Line production				
VAN DE ZEE	R.	Crossing the Line production				
Secretariat/Volunteers						

LEMMENS	Philippe	EAPN Europe	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	claire.champeix@eapn.skynet.be
NOLMANS	Cynthia	EAPN Europe	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	claire.champeix@eapn.skynet.be
MAES	Kris					
PEETERS	Ingrid					
VAN HUMBEECK	Patrik					
VEREECKEN	Nicolas					
MINEV	Alexandar					
PEKANOV	Atanas					
HOREMANS	Mathias					
CZMYR	Agnieska	ATD 4th world				
CHESNEAU	Emilie					
MIGNOT	Mélanie					
INTERPRETERS						
ALSTROM	Annika					
BATTISTELLI	Alberto					
BAUDET	Karine					
BELAQUI	Ouassila					
BRUCATO	Eric					
CAUCIG	Isabella					
CHAVET	Christine					
CHMIELEWSKA	Ewa					
CLAEYS	Isabelle					
CORREIA	Rui					
DELADRIER	Patrice					
DE SA MOREIRA	Carlos					
EECKHAUT	Frieda					
ENAMI	Ceighegh					
ERVYN	Olivier					
FIERENS	Anja					
FEDERICO	Serge					
GALLER	Isabelle					
GONZALVES	Manoel					
GRIGOROVA	Ada					
IMHAUSER	Françoise					

JURION	Karin				
KAPPI	Mirka				
LEDENT	Isabelle				
LENDERMAN	Anne				
MILEVA	TZENA				
POTZ	Angelika				
PUHONEN	Eeva				
RAU	Karina				
REVA	Marianne-Berta				
ROSSI	Maria				
STAUSHOLM	Lisbeth				
TALVITIE	Jussi				
TOTSIS	Stravro				
VAN HYFTE	Annick				
VAN STALLE	Christine				
WRAAE	Lone				

